TÜRK SOLU

Yıl: 1
Sayı: 5
15 Aralık 1967
100 Kuruş

Ortanın Solu Nedir, Ne Değildir?

İstiklâl Savaşı'nın en çetin günlerinde Birinci Millet Meclisi'nin kürsüsünden milletvekillerinin şöyle haykırdıkları olurdu : «gerekirse bolşevik olacağız, ama asla teslim olmayacağız!»

Bunlar boş sözler değildi. Bağımsızlık savaşımızın yönetici gücü olan asker - sivil Türk aydını yani Türkiye'nin küçük burjuva bürokrasisi Türkiye'yi emperyalizmin sömürgesi olarak görmektense, proleter ihtilâlinin saflarına katılmayı yeğ sayıyordu. Türk millî şahlanışının başındaki adam da, aynı kürsüden, yürütülen savaşın emperyalizme ve kapitalizme karşı bir savaş olduğunu belirtmekten geri kalmıyordu.

Bu davranış, küçük burjava bürokrasisinin millîyetçilik sınavını başarıyla geçirdiğini göstermektedir. Ama öte yandan, bu zümrenin kendine özgü bir devrimci idolejisinin olmadığını da açığa vurmaktadır. Dış ve iç konjonktürler denk geldiği zaman küçük burjuva bürokrat, en devrimci çizgiyi benimsemekten geri kalmamaktadır. Ama şartlar değişince, aynı zümreden, ilkiyle hiç bağdaşmayan bir tutum da beklenebilir. Nitekim zor günlerde gerekirse Sosyalist Devrim saflarına katılmanın sözünü eden adamlar, pek kısa bir süre sonra, askerî zaferin sonucu, emperyalistlerden tavizler koparınca 1924 İzmir İktisat kongeresinde, liberalizm yolunu, kapitalist gelişme yolunu seçeceklerdir. Bu da söz konusu zümrenin kendine özgü yerleşmiş bir dünya görüşünün olmayışının bir başka kanıtıdır.

Haksızlık etmemek için hemen belirtelim ki, İzmir İktisat Kongresinde kapitalist gelişme yolunu seçenler, bu yolu Türk Millî bağımsızlığını savunacak ve sürdürecek güçlü bir sınıf olarak bir Türk millî burjuvazisini yaratacakları umut ve inancıyla tutmuşlardır. Umudunu gerçekleşmesinin imkânsız olduğunu tarih gösterecektir.

Batının kapitalist ülkelerindeki 1929 - 1933 büyük bunalımı ve biricik sosyalist ülke Sovyetler Birliğinde sosyalist kuruluş aşamasına geçilmesi sonucu meydana gelen şartların etkisiyle, Türkiye'yi yöneten asker - sivil aydınlar liberalizm yolundan ayrılma gereğini duydular. Devletçilik ilkesinin, Altı Oku'nun kabul edilmesi bundan sonradır.

«İsmet Paşa demokrasiyi kuşa benzetti. Şimdi de Ortanın Soluyla sosyalizme sahip çıkıyor. Onu da soysuzlaştıracak, kuşa benzetecek» diyenler var. Bu iddia gerçeğe aykırıdır.

Küçük burjuva dönüşümcülüğü sosyalizm değildir. Bağımsızlık istemek, «sosyal adalet» istemek sosyalizm değildir. Bunlar sosyalist olsun olmasın her yurtseverin katılacağı demokratik devrim istekleridir.

Ne İnönü ne de Ecevit, hiç bir zaman, sosyalizme sahip çıkmamışlardır, ve çıkmayacaklardır da. Ortanın Solunun bazı gerekli dönüşümlerden yana çıkışı, millî bağımsızlıktan yana çıkışı, sosyalist olarak bizi ancak sevindirir. Yani emekçilerden yanaysak, proleter devrimcisi isek sevindirir, yoksa siyasî amacımız seçimlerde bir avuç iyi niyetli sosyalizan aydının oyunu sağlamaktan ibaretse ve bu maksatla bazı ilerici şiarları tekelimizde tutmak istiyorsak, o zaman elbette ki işbirlikçileri bırakıp küçük burjuva radikalizmi ile uğraşacağız. Çünkü, bu davranışımızla kendimize itiraf etmesek de, kendimiz de aynı ipte oynadığımızı, yani küçük burjuva reformcusu olduğumuzu, proleter devrimcisi olmadığımızı, ispat etmekteyiz.

Bizim siyasî kimliğimiz başkadır. Ortanın Solundakilerin siyasî kimliği başka. «Sen sensin, ben de ben». Aynı ipte oynamıyoruz. Ve C.H.P.'nin iyi niyetli sosyalizan aydın oylarına da sahip çıkmak meselemiz değildir. Bizim bir siyasî örgütle ilişiğimiz olmadığı için bu yolda bir çabamız elbette ki söz konusu olamaz. Olsaydı, proleter devrimcileri olarak, bütün gücümüzü şehir ve köy emekçi yığınlarını bilinçlendirme, en gerici partinin etkisinden kurtarma yolunda harcardık.

Daha sonraki gelişmelerde aynı zümreyi ilkten tek partici, millî şefçi iken, İkinci Dünya Savaşının bilinen biçimde sona ermesiyle, kısa bir duraksamadan sonra, çok partili burjuva parlemanter düzenden yana görüyoruz. Ve şimdi de, Amerikan vesayeti altında önceleri rahatsızlık duymayan bu zümrenin, tarih bazı gerçekleri yüzlerine çarpınca, her zaman tutarlı olmasa da, Türk millî bağımsızlığına sahip çıkma eğilimini gösterdiğine tanık olmaktayız.

Küçük burjuva bürokrasisi Türkiye gibi bir toplumda, hiç de küçümsenmemesi gereken bir güçtür. Ve içinde yaşadığımız anda bu gücü siyasî alanda temsil eden örgüt Cumhuriyet Halk Partisidir. Ve bu zümrenin başı da İnönü'dür. CHP'nin tarihsel gelişmesi gereği homojen bir örgüt olmadığı doğrudur. Bu örgütte zaman zaman büyük sermaye çevrelerinin ve toprak ağalarının egemen göründükleri de doğrudur. Ama CHP'nin ana dayanağı her zaman küçük burjuva bürokrasisi olmuştur ve öteki sınıfların etkisi hep bürokrasinin belirli şartlar içindeki tutumuna bağlı kalmıştır.

Yukarıda hep asker - sivil aydın zümrenin çağdaş tarihi boyunca çelişen davranışlarından söz ettik. Ama şunu da eklemek gerek : Emperyalizm, maskesini atıp da çıplak yüzüyle her karşımıza dikildiğinde bu zümre millî bağımsızlık davasına sahip çıkmaktadır. 1919'da da böyle olmuştur. Bugün de değişik şartlarda, böyle olacağını ummak için sebepler vardır. Türkiye gibi emperyalist sistem içinde geri kalmış bir ülkede paylaşılacak olan nimetlerin sınırlılığı ve asker - sivil aydın zümrenin milliyetçi bir geleneğin varisi oluşu bu yurtsever tutumun ardında yatan nedenleridir.

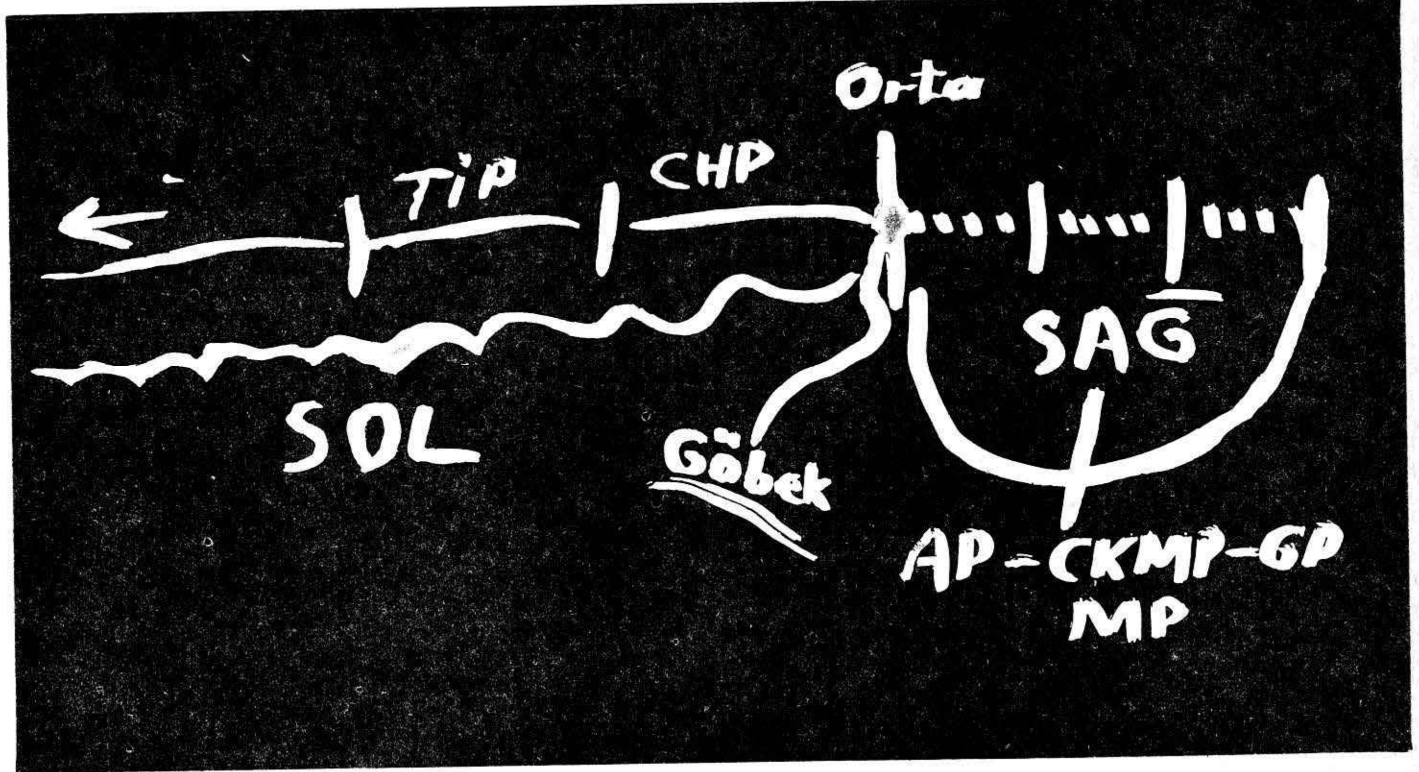
Evet Türk küçük burjuva bürokrasisi, kitlesiyle milliyetçidir, milliyetçi olmak zorundadır. Ve bu milliyetçilik bir devrimci potansiyeli temsil eder. Ve şu anda Ortanın Solu da küçük burjuva bürokrasinin bu devrimci potansiyelinin bir ifadesidir.

Onun için bir Ortanın Solu akımını, C. H. P.'nin Kemalist köklerine dönüşü akımı olarak olumlu karşılıyoruz.

Hiç şüphe yok ki, küçük burjuva bürokrasisi, egemen bir güç olarak tek başına Türkiye'nin meselelerine kesin bir çözüm yolu getiremez. Türkiye'nin meselelerini kesin olarak çözüme bağlayacak olan akım elbette ki ne kadar iyi niyetli olursa olsun küçük burjuva radikalizmi değildir. Sosyalist akımdır. Ama gerçek sosyalizm, emekçi sosyalizmidir.

Biz, şu anda ekonomik hayatımıza hükmeden ve siyasî hayatımızda da önemli etkileri olan, Mecliste çoğunluğu sağlayabilen, hükümetler kurabilen işbirlikçi sermaye çevreleri ve derebeylik düzeni kalıntıları ortaklığı karşımızda dururken, küçük politika düşünceleriyle, hücumlarımızı küçük burjuva bürokrasisi üzerinde yoğunlaştırırsak büyük yanılgıya düşeriz. Böyle bir tutum ancak millici güçleri bölmeye yarar; emperyalizmin ve yerli ortaklarının ekmeğine yağ sürer.

Ve Çankaya semtinin ve benzeri semtlerin oylarını Ecevit'e bırakırdık. Çünkü o semtlerin gerçek temsilcisi odur. Nasıl ki işçinin ve köy emekçisinin gerçek temsilcisi bizsek.



Eğer sosyalistler bütün millici güçleri, Türkiye'nin bütün sağlam güçlerini bir Devrimci Güçbirliği içinde toplamada önayak olacaklarsa, böyle ufak tefek tavizlerde bulunmayı, öğrenmelidirler.

Demek ki, ortanın solu, Türk toplumunda önemli bir gücü temsil eden **küçük burjuva bürokrasisinin içinde yaşadığımız tarihsel anda politik alandaki ifadesidir.** Bu zümrenin dönüşümcü ve milliyetçi niteliğiyle önümüzdeki, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı, **Demokratik Devrim** haraketinde**Önemli bir yer** işgal etmesi beklenmelidir. Asker - sivil aydın zümrenin doğal yeri demokratik devrim safındadır. Zümre olarak çıkarı, tarihi ve gelenekleri bunu gerektirir. **Ortanın Solu sosyalizim değildir.** Sosyalizm bir küçük burjuva hareketi değildir, **kent ve köy emekçilerinin siyasî hareketidir.** Emekçi sosyalizm olsun, küçük burjuva bürokrasisinin dönüşümcülüğü olsun, önlerindeki siyasî amaçlara ulaşmak için, bağımsız ve demokratik Türkiye'yi gerçekleştirebilmek için elele vermek, ayrı ayrı siyasî kimlikleriyle bir Devrimci Güçbirliği içinde birleşmek zorundadırlar.

Türk toplumunu yorumlamada ve iktisadî ve siyasî gelişmeleri tahlil etmede gerçek sosyalistlerin, proleter devrimcilerinin bir üstünlükleri olabilir. Onlar bir eylem kılavuzu olarak sosyalizmin biliminden yararlanmak durumundadırlar. Ve bu eylem kılavuzundan yararlandıkları ölçüde, toplumdaki ayrı ayrı güçlerin demokratik devrim karşısındaki davranışlarını en doğru biçimde değerlendirilecektir; dostu düşmanı doğru olarak ayırd edecekler ve millîci güçler arasında birliği kurmada ön - ayak olabilecektir.

Sahil yağması önleniyor mu?

Yargıtay Genel Kurul Kararı: «Kumsallar ve kıyılar özel mülkiyete konu olamaz!»

En yüksek adlî merciimiz olan Yargıtay Genel Kurul'u, Çayeli Kumluğu'nun hazine adına özel mülkiyet olarak tescilinden doğan dâvada, KUMSALLARIN VE DENİZ KIYILARININ ÖZEL MÜLKİYETE KONU OLAMIYACAĞI yolunda bir karara varmıştır.

Yargıtayın bu içtihadı, sürüp gitmekte olan SAHİL YAĞMASINA son verecek nitelikte önemli bir gelişmeyi ve halkımız için büyük bir kazancı ifade eder. Üç yanı denizle çevrili ülkemizin en önemli potansiyel serveti olan kıyılarımız, açıkgözler tarafından kapatılmaktadır. Ülkemizin en güzel yerleri hukuk hileleriyle çıkar karşılığı yabancılara peşkeş çekilmektedir.

Medeni Kanunun 641. maddesine göre, Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan dağlar ve tepeler, özel mülkiyete konu teşkil edemez. Bilindiği gibi biz Medeni Kanunu İsviçre'den aldık ve İsviçre'nin deniz kıyısı yoktur. Onun için bu maddede kıyılar zikredilmemektedir. Bu boşluktan yararlanılarak, bu güne dek, dağlar ve tepeler gibi Devletin tasarrufunda bulunması gerektiği açık olan kumsallarımız ve tarım alanı dışındaki kıyılarımız, özel kişiler tarafından özel mülkiyet olarak kapatıldı. Kıyıların özel mülkiyet haline gelebilmesi için, ilkönce hazine adına mülk olarak tescili gerekmektedir ve hazine, ardından bu yerleri özel şahıslara satmaktadır.

Sahil yağmasında uygulanan metot şöyledir :

Bir bölgedeki açıkgözler, iktidar partisi ileri gelenleri, mütegallibe vb., kıyılarımızda gözüne kestirdikleri en güzel yerleri nüfuzlarını kullanarak hazineye özel mülk olarak tescil ettirmekte ve sonra da hazineden bu kıyıları yok pahasına satın almaktadırlar. Özellikle Ege Bölgesinde ve Güney sahillerimizde böylece kapatılan memleketin en güzel yerlerinden birçoğu, elli yıllık, doksan dokuz yıllık kira antlaşmalarıyla yabancılara devredilmektedir. Bu yoldan yabancıların toprak sahibi olmalarını önleyen köy kanunu etkisiz hale getirilmektedir. Doksan dokuz yıl sonra kim kala kim öle?. Bir yandan da Batılı danışmanlar köy kanununu etkisiz hale getirmek için çaba göstermektedirler.

Yargıtay Genel Kurulunun son içtihadı Medeni Kanunun 641. maddesine yeni bir yorum getirmiştir. İsviçre'den farklı olarak, geniş deniz kıyıları bulunan ülkemizde, yalnız dağların tepelerin değil, tarım alanı dışında kıyıların ve kumlukların da devletin hüküm ve tasarrufunda olması gerektiği kararına varmıştır.

Bu durumda: 641. MADDE GEREĞİNCE ALINAN TAPULAR, ARTIK HUKUKİ DEĞER TAŞIMAMAKTADIR. Ve özel mülkiyet olarak kapatılmış olan kıyılarımızın, Devletin, yani bütün vatandaşların hüküm ve tasarrufuna geçmesi için ilgili köyler ya da belediyeler, ya da kimi durumda tek bir vatandaş tarafından dâva açılması yetecektir. Onun için, Yargıtayın bu içtihadını perçinleyen bir kanun, Meclis tarafından kabul edilmedikçe, sahil yağmasının ne büyük bir facia olduğu bilincine varmış bulunan vatandaşlara ülkenin her yanında görev düşmektedir : **Yağmayı, adli mercilere aksettirmek ve Türkiye'nin kıyı ve kumsallarını Devletin, yani halkın tasarrufuna geçmesini sağlamak!**

Faşist Yunan Cuntasının Mezalimi

Gizli Yunan Radyosu, Faşist Cuntanın halka yaptığı mezalimi şöyle anlatmaktadır :

Cunta İktidarı Yunan halkına karşı giriştiği gaddarca cinayetlerine her gün yenilerini katmaktadır.

Askeri hapishanelerde, emniyetin bodrumlarında demokrasi için mücadele eden binlerce vatandaşımıza çeşitli işkenceler yaparak onları ölüm haline getirmektedirler. Cunta her türlü işkencelerle kendisine karşı mücadele edenleri korkutmak istiyor; faşist diktatorya iktidarını tasvip etmeyen milyonlarca vatandaşı tevkif ederek bunların hepsini hapishanelere mi tıkacak? İşte o zaman Yunanistan'da kendilerinden ve onu takip eden vatan hainlerinden başka kimse kalmıyacaktır. Cuntanın aklı ve biraz vatan sevgisi varsa iktidarı derhal demokratik ellere teslim eder ve bir faciaya doğru sürüklenen Yunanistan'da kendini kurtarmış olur. Halkın yüzü gülmüyor, nasıl gülsün, mali sıkıntılar içinde kıvranan ve işkenceler içinde yaşayan bir halkın yüzü güler mi? Bir taraftan askeri mahkemeler vatandaşları ağır hapis cezalarına mahkûm ederken, öte yandan halkı eziyetler içinde kıvrandıran Cuntaya karşı ayaklanmalar olmaz da ne olur?

başyazı



Nato'dan Çıkalım

GEÇEN haftanın sonunda, Türkiye'nin Başkentinde gençlik, «NATO'dan çıkma» mitingi yaptı. Mitinge katılanların çoğunluğu, Kıbrıs bunalımının en gergin anında Johnson'un gönderdiği arabulucu Vance'ı Esenboğa'ya indirmiyenlerdi. Bu gençler Türkiye'nin bütün millî dâvalarının ulusal açıdan çözüme bağlamanın, NATO denen örgütten Türkiye'nin çıkması gerektirdiği iyice anlamışlardı. Günün şiarı, «Amerikan Emperyalizminin Aracı NATO'ya Karşı Diren!» idi.

Evet, Türk gençliği artık NATO'nun ne olduğunun bilincindedir. Bu bilinçlenme bütün Türk halkına yayılmıştır artık. Aşırı ılımlı, aşırı temkinli tutumuyla ün salmış kırk yıllık siyaset adamları bile, Türk halkındaki bu bilinçlenmenin etkisine kapılmışlar ve zamanı dolunca, NATO'dan çıkmamızı sağlayacak ortamı hazırlama niteliğinde sözler sarfetmeye başlamışlardır.

★

Uzun yıllar Türk halkına, NATO'nun kuzeyden gelecek olan saldırıya karşı bir savunma paktı olduğu söylendi. NATO gerçekten böyle bir savunma örgütü olsaydı, Sovyetler Birliği'yle ilişkilerimizin normalleşmesi sonucu, bu askeri ittifak örgütünün önemini yitirmesi ve zamanla dağılması gerekirdi.

Oysa milletçe gördüğümüz gerçek nedir? Sovyetler Birliği ile ilişkilerimizin düzelmesine karşılık NATO, müttefikimiz durumunda bulunan emperyalizmin maşası Atina'daki iktidar ve onun ardındaki güç olan Amerikan emperyalizmi ile ilişkilerimizin gerginleşmesi ile orantılı olarak, NATO ülkesi olmamız gereği, yurdumuzda yerleşen Amerikan askeri gücü artmıştır. Türkiye toprağında 35 milyon metrekareyi kaplayan Amerikan askeri üslerinde harıl harıl yapı faaliyeti sürmektedir. Müteahhit firmaların kuracakları bina ve tesislerin en az yirmi yıl, otuz yıl dayanıklı olması şart koşulmaktadır.

Durum belli olmuştur. Batının sömürücü, zengin ülkelerini barındıran NATO çatısının Türkiye için anlamı artık açık seçik belli olmuştur. Bu çatının altında barınma hevesinde olan bir ülkeye, Türkiye gibi sömürülen bir tarım ülkesine kefaret ödetirler. Ödetilen kefaret de Türkiye'nin bağımsızlığıdır.

Evet, NATO'nun gerçek anlamı artık belli olmuştur. NATO Türkiye'de emperyalizmin ve özellikle Amerikan emperyalizminin tahakküm cihazı, Amerikan vesayetini maskeleyen kurumdur. Türkiye NATO ile ilişiğini kesmeden, bağımsız bir ülke, savaşta ya da barışta kendi kaderini kendi tayin eden özgür bir ülke olamaz.

Bu durumda Tandoğan Meydanında toplanan gençlik Türk Ulusunun tümünün özlemini ifade etmekteydi ve bu gençlik «NATO'dan çıkalım!» diye haykırırken, toplumumuzun en bilinçli, en zinde gücü olarak bir vatan görevini, kutsal bir görevi yerine getirmekteydi. Bu haykırışa kulak tıkıyanlar, hele küçük politika hesaplarıyla gençliğin bu yerinde, zamanında ve haklı gösterisini baltalamağa kalkanlar, emperyalizmin işbirlikçisi durumuna düştüklerini bilmelidirler.

★

Bu konuda somut olarak ne yapabiliriz? Her yurtsever, Türkiye'nin NATO üyeliğini sona erdirmek için, günü tükenmekte olan NATO'da üyelik süremizin uzatılmamasını sağlamak için en geniş bir bilinçlendirme eylemine girişmelidir. Anayasanın sağladığı bütün hak ve özgürlüklerden, bu yolda son katresine kadar yararlanılmalıdır. Türk ulusunun gerçek iradesini temsil eden «NATO'dan çıkalım!» sesleri Türkiye'yi bir boydan bir boya kaplamadır. Ancak bu yapıldığı takdirdedir ki, ancak bu bilinçlendirme görevi tam olarak yerine getirildiği takdirdedir ki, Türkiye'nin NATO'dan çıkması için gerekli ortam hazırlanmış olacaktır. Bu görevin yerine getirilmesinde kusur edilirse, uyumayan ve fırsat kollayan emperyalizmden yana güçler, havayı bulandırmakta başarı gösterebilirler. Buna izin veremeyiz. Olumlu ortam mutlaka hazırlanmalı ve bizi bağımsız bir Türkiye'ye götürecek yol mutlaka tutulmalıdır. Hiçbir hükümet, ne kadar gerici olursa olsun hiç bir hükümet, Amerika'ya karşı yüzü ne kadar yumuşak olursa olsun, hiçbir hükümet, böyle olumlu bir ortamda, böyle bilinçli yurtseverlik ortamında, Türk halkının isteğine uymamazlık edemez; hükümetlerin en gericisi bile Türk kamu oyunun baskısına boyun eğmek zorundadır.

Türk Solu

Olaylar - Olaylar

Tip Ankara Kongresi

TİP Ankara Kongresi, 10 Aralık Pazar günü, Dilşad Düğün Salonu'nda yapıldı. Divan Başkanlığının tek adayı Nihat Sargın'ın başkanlığında yapılan kongrede, M. Ali Aybar, Behice Boran, Çetin Altan, Sadun Aren ve başka partililer söz aldı.

Antiemperyalist mücadelenin önemi üzerinde ilk defa özellikle duran Aybar, şunları söyledi :

«Türkiye gibi üçüncü dünya ülkeleri, ancak ulusal bağımsızlığını kazandıktan sonra sosyalizme geçebilirler, Küba ve Vietnam, bu gerçeğin tipik örnekleridir. Sosyalist mücadeleyi yürüten halklar, bugün milliyetçilikten yola çıkıyorlar. Bizim için gerçek milliyetçilik, Türk halkının bağımsızlığa kavuşması yolunda yapılan savaştır.»

Kıbrıs dâvasına da değinen Aybar, kaçırılan fırsatı anlattı ve Yunanistan ile Makarios'u aynı sepete koymamamız gerektiğini belirtti. Asıl endişe edilmesi gereken hususun, Kıbrıs'ın da NATO' ya dahil edilmesi olduğunu açıklıyan TİP Başkanı, hiçbir millî dâvanın NATO içersinde çözümlenemiyeceğini, ezilen ülkelerin emperyalizme karşı halk savaşı vererek direndiğini ve bağımsızlığa ancak böylelikle ulaştığını söyledi.

«Halk savaşlarının strateji ve taktiklerini iyi anlamak gerekir» diyerek sözlerine devam eden Aybar, birçok ülkenin emperyalizme karşı silahlı savaşı yürüttüğünü, gerekirse Türk halkının da Kurtuluş Savaşımızda olduğu gibi, emperyalistleri yurdumuzdan kovabileceğini ayrıntılarıyla anlattı ve böylece kongreden bir parlamenterin topluyamıyacağı alkışları topladı.

Gelişen olaylar şunu açıkça göstermiştir ki, halkımızın kurtuluşu için sosyalistler sürekli bir tutarlılık içinde olmak ve mücadelenin özünü bütün keskinliğiyle koymak zorundadır.

Sencer Divitçioğlunun Konuşması

(Asya Üretim Tarzı ve Osmanlı Toplumu)

İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Sencer Divitçioğlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi İdari İlimler Fakültesinin davetiyle, bir konuşma yaptı. Konu, Konuşmacının Osmanlı Topluluğu ve Asya Üretim Tarzı (AÜT) adlı kitabında ele aldığı konuydu.

Konuşmacı, Marks'ın AÜT genel ve soyut modeliyle, 14 - 15. Yüzyıl Osmanlı İmparatorluğunun özel ve soyut modelini karşılaştırdı. Divitçioğlu'na göre, her iki modelde de toprak mülkiyeti birbirine benzer, yani toprak devlete aittir, veraset yoluyla intikal edebilecek bir toprak mülkiyeti yoktur. Osmanlı toplumunda reaya toprağa kendisinin gibi tasarruf etmekte ve ürünü kendinin gibi almaktadır. Reaya özgürdür. Ama devleti teşkil eden hakim sınıflara tabi bir sınıftır, sınıflaşma AÜT dekinden farklı değildir. Her iki modelde de sınıf çatışması aynı biçimde belirlenmektedir.

Divitçioğlu, Osmanlı toplumunu AÜT'ten ayırdeden en önemli nokta üzerinde, AÜT'de devletin kamu yatırımı yoluyla gerçekleştirilecek olan ve devlet müdahalesi olmadan başarılması imkânsız olan büyük sulama işlerinin, Osmanlı toplumunda görülmediği noktası üzerinde pek durmamıştır. Bir de konuşmacı üç kıtaya yayılan Osmanlı Toplumunun heterojen bir manzara arzettiği ve bu toplumda Balkanların feodal voyvodalıklarından, çöl şeyhliklerine kadar çeşitli kavimlerine çeşitli toplumsal ilişkilerine rastlandığı konusuna değinmemiştir.

Konuşmacının şu anda Marksist düşünürler arasında revaçta olan ve geçmiş yıllarda AÜT'ün tim inkârına kadar varan aşırı tutuma karşı bir tepki niteliği taşıyan feodalizmin alanını daraltma ve buna karşılık tarih içinde AÜT'ün kapsamını genişletme eğiliminde katıldığı görülmektedir. Ancak, bunun da ters doğrultuda bir aşırı tutuma bizi götürmesi tehlikesi de yok değildir. Bir başka tehlike de toplumlar arasındaki nitelik farkları, ekonomideki temel benzerliklerden üstün tutma tehlikesidir.

Çağdaş fikir akımlarını izleyen ve bu akımların ışığında kendi toplumumuzu, kendi tarihsel gelişmemizi tahlil etme yolunda çaba gösteren Divitçioğlu'na başarılar dilemek görevdir. Kendisi özel bölmesine tabi tuttuğu tarihimizin dört dönemini ayrı ayrı inceleyeceğini söylemektedir. Çalışmalarının bilimsel katkı niteliğinde olacağını ummaktayız.

Fakir Baykurt'un Demeci

27 Mayıstan önce Menderes'in Valisi, son yıllarda Meclis Petrol komisyonunda AP sözcüsü, daha doğrusu Mobil Oil'in avukatı ve şimdi de bakan, öğretmen kıyımını azimle sürdüren Milli Eğitim Bakanı... İşte size İlham Ertem'in kısa biyografisi.

Türk toplumunun en tutarlı, milliyetçi, en devrimci gücü olan 120 bin öğretmenin ekmeğiyle oynuyabilmektedir bu eski Menderes Valisi...

Ertem'in son marifeti, Türkiye Öğretmenler Sendikası Genel Başkanı, yazar Fakir Baykur'u Bakanlık emrine almak oldu. Ardından, yüreği pek rahat olmadığı anlaşılan, gayretli Bakanın bir savcı edasıyla Baykurt'u Ceza kanunda yazılı bütün suçlarla suçlamasına tanık olduk.

TÖS Genel Başkanı basına verdiği demeçte şöyle dedi :

TÖS'ün Genel Başkanıyım, işveren Bakan olarak, bir sendika başkanına ceza vermek, Savcı gibi onu itham etmek söz konusu olamaz. Memlekette mahkemeler vardır.

Eğitim meseleleri bugün her günkünden daha perişan hale gelmiştir. Verim alabildiğine düşmüştür. Öğrenciler zayıf mezun oluyorlar. Plân, program, yönetmelik ve ders kitapları bakımından eğitim düzeni iyice bozulmuştur. Teftiş sistemi sakatlanmıştır. Ve milletin eğitim yöneticilerine sevgisi, saygısı azalmıştır. Bütün bunlara bir çare bulmak için çalışanlar ise, anlayış ve takdir görecekleri yerde oradan oraya sürülmekte, ceza ve hakaret görmektedir.

Kendim için hiç endişem yoktur. Halkımız müthiş bir şekilde uyanmaktadır. Gelip geçmiş Bakanlar içinde eğitimi bozan gerileten ve partizanlıkta başta gelen sayın Ertem, kendisi düşünsün. Öğretmenlerden önce öğrencilerin yuhaladığı bir yönetici olarak görülmemiş bir yalnızlık içinde o mâkamı daha kaç gün işgal edecek, günü gelince nasıl hesap verecektir?»

Açık Seçik Konuşmanın Zamanı

CHP Genel Başkanı İnönü, partisinin İl Gençlik Kolu Genel Kongresinde yaptığı konuşmada Kıbrıs ve NATO konusuna değindi ve Kıbrıs sorununun henüz çözümlenmemiş olduğunu belirtti.

NATO konusuna değinen CHP genel Başkanı şöyle dedi :

«NATO'nun müddeti gelecek yıl bitiyor. Bunun için görüşlerimizi söyleyecek zaman önümüzdedir. Gerek hükümet, gerekse siyasi partiler, görüşlerini tesbit edecekler ve Türkiye salim yolu bulacaktır.»

Bundan önceki Kıbrıs Bunalımı sırasında Johnson'un ünlü hakaret mektubunu Türkiye'nin Başkanı sıfatıyla aldıktan sonra İnönü şöyle demişti : «Üçüncü bir dünya kurulur ve Türkiye de bu dünyada lâyık olduğu yeri alır.»

Biz İnönü'nün son sözlerini, bu daha önceki beyanı ışığında yorumlama eğilimindeyiz. Ama daha açık seçik konuşma zamanının da geldiği kanısındayız. Türkiye'de gösteri yürüyüşü yapan devrimci gençten, gösteriyi gemlemekle görevli Toplum Polisine kadar herkes NATO'nun Türk milli bağımsızlığıyla bağdaşmayan emperyalist niteliğini artık anlamış bulunmaktadır. Böyle bir ulusal bilinçlenme ortamında Garp Cephesi Kumandanından daha açık seçik sözler beklemek hakkımızdır.

Birkaç anlamlı imalı sözün zamanı çoktan geçmiştir ve NATO meselesi karşısında tutum Türk milliyetçiliğinin kıstası halinde gelmiştir. Soldan sağa kadar bütün partiler İnönü'nün öğütlediği gibi, (CHP dahil) bu milli meselede görüşlerini bir an önce bildirmelidirler ki, millet ak koyunla kara koyunu ayırdedebilsin.

Ve görüş bildirmek de yetmez. Davranışlar da o görüşlere göre ayarlanmalıdır. «NATO'ya karşıyım» dedikten sonra, NATO'ya karşı gençlik mitingini engellemeye kalkışmak, samimiyetle bağdaşmaz.

Eğitim Fakültesinde Seçimler

Tarihi sonradan değiştirilmediği takdirde, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Öğrenci Derneği seçimleri 24 Aralık günü yapılacaktır.

Devrimci genlçerin ezici çoğunluk sağladığı Eğitim Fakültesinde dernek seçimlerine dört gurup katılmaktadır. Gurupların dördü de solcudur. Sosyalistler, son haftalarda gelişen ideolojik anlaşmazlık yüzünden ikiye bölünmüş, «Toplumcu Gurup» ve «Sosyalist Gurup» adları altında seçimlere ayrı olarak katılmayı kararlaştırmışlardır. Aynı olay, «Ortanın Solu» gurubunda da kendini göstermiş ve ortanın solcuları da iki ayrı gurup halinde propaganda çalışmalarına başlamışlardır.

Sosyalistler arasındaki ideolojik anlaşmazlığın, antiemperyalist mücadelenin önceliği konusunda olduğu belirtilmektedir.

«Önce antiemperyalist mücadele!» şiarıyla ortaya çıkan «Sosyalist Gurup» un Başkanı Oktay İlter, öğrencilere hitaben kısa bir bildiri yayınlamıştır. Bildiride şunlar denilmektedir :

«Kardeşler! İlk kez olarak karşınıza gerçek kimliğini erkekçe söyliyen bir gurup çıkıyor. SOSYALİST GURUP. Ve sosyalist gurup açıkça şunları söylüyor :

Artık anlaşılmıştır ki, Türk halkı özgürlüğüne, gayrımilli sınıflara ve Amerikan Emperyalizmine karşı verilen Demokratik Milli Kurtuluş Savaşıyla kavuşabilir. İnsanlık düşmanı ve Türkiye'nin başbelâsı Amerika, bütünüyle ülkemizden kovulmadan, aracı, sömürücü sınıflar etkisiz kılınmadan, halkımızın kurtuluşu hayaldir. Biz Türk Milliyetçileri, bu yüce kavgada yerimizi almak zorundayız. SOSYALİST GURUBUN doğuşu bu gerektendir.

Sizin günlük problemlerinizi nasıl çözümliyeceğimizi, seçimleri kazanınca neler yapacağımızı ve bugünkü sömürücü düzenin işleyiş tarzını bir bir açıklıyacağız. Yalansız dolansız saygılar...»

Amerikan Emperyalistleri Yenilgiyi Hazmedemiyor

Vietnam'da yenilgiden yenilgiye uğrayan Amerikan emperyalistleri, can çekişmenin en son çılgınlıklarını tezgâhlamak üzereler.

Vietnam Savaşının kazanılamıyacağını anlayan Mc Namara'nın istifası üzerine, Johnson Pentegon'un başına yeni bir kukla aramaya başladı. Büyük harp endüstricilerinin Pentegon temsilcileri, savaşı daha da genişletmek ve böylece son ekonomik krizi atlatmak istemektedir. Artan hayat pahalılığı, Amerikan halkını harekete geçirmiştir. Üniversite gençliğinin önderliğinde yürütülen savaş aleyhtarı kampanya, Johnson'un prestijini gitgide düşürmektedir. Gelecek yıl yapılacak olan Başkanlık seçimlerini kaybedeceğini anlıyan Johnson, vaziyeti milyonluk düğünlerle kurtarmaya çalışırken, Vietnam savaşını Kamboçya'ya taşırmayı plânlamaktadır.

Vietnam Milli Kurtuluş Ordusunun Kamboçya'dan destek gördüğünü, orada eğitildiğini ileri süren Amerikan idialarını yalanlıyan Kamboçya Hükümeti, Amerikan gazetecilerine ülkesine girmeyi yasakladı. Amerikanın harbi Kamboçya'ya sıçratmak tehdidini, Kamboçya hükümeti bir şantaj olarak nitelendi ve gelecek bir saldırıya karşı canla başla karşı koyma kararında olduğunu belirtti. Çin Halk Cumhuriyetinin Kamboçya'yı destekleyeceğini açıklaması üzerine, Vaşington yetkilileri, bir nükleer harp tehlikesinin başgösterdiğini söylerken, barış meleği pozlarıyla yenilgilerini bir nükleer harbi önleme perdesi altında gizlemek istemektedir.

Öyle görülüyor ki, Vaşington bir yandan harbi genişletme plânını gerçekleştirirken, bir yandan da «nükleer bir savaşı önleme!» bahanesiyle Vietnam Millî Kurtuluş Cephesiyle barış müzakerelerine oturmayı tasarlamaktadır.

Öte yandan Reuter muhabirinin Vietnamdan bildirdiğine göre, Amerikalıların Mekong Deltasında öldürdükleri Vietnamlıların yaş ortalaması onbeştir. Yedisinden yetmişine tüm Vietnam halkının dişiyle tırnağıyla yürüttüğü savaş, bütün şiddetiyle devam etmektedir. Pentegon, Amerikanın son savaşlarda verdiği kayıpları, Amerikan halkından gizlemekteyse de, tarafsız gözlemciler, kayıpların çok yüksek olduğunu ifade etmektedirler.

Sahil yağmasını önliyelim!

Kıyılarımızın Yağmasına Son Veren Yargıtay Genel Kurul Kararının Uygulanması için Milletçe Harekete Geçmeliyiz.

Bir vatandaş, aklı eren bir kişi, İstanbul şehri hemşerisi... O İstanbul şehri ki, dört bir yanı denizdir. Ama bütün kıyıları kapatılmıştır. Ve denizi görmek isteyen Beyazıt Kulesine çıkmak zorundadır; ve «halkın izdihamından vatandaş denize giremiyor» hikmeti de İstanbul için söylenmiştir.

Evet, aklı eren bir İstanbullu vatandaş; mesleği: avukat; yani kanundan, düzenden anlıyan bir kişi; ve üstelik de bilinçli, kıyılarımızın ağlanacak haline bakıyor ve buna çare arıyor, ve kendine göre buluyor da. Bu tek bir vatandaşın bulduğu mütevazi bir çaredir. Ama vatandaşlar yığın halinde bu çareye başvurdukları gün mesele hallolur.

Vatandaşımız tek başına atlıyor sandala, ve bir zenginin yalısının kıyısına yanaşıp denize giriyor. Yalı sahibinin müdahalesi, tartışmalar, hakaretler... polisi çağırma... ve mahkemelik oluyorlar.

Vatandaşın isteği şu: deniz kıyıları özel mülkiyete konu olamıyacağı için, buraları tüm halkın tasarrufundadır ve kendisi halktan bir fert olarak bu tasarruf hakkını kullanırken rahatsız edilmiştir, tasarruf hakkına müdahale edilmiştir, hakarete uğramıştır, bu yüzden kendisine tazminat ödenmelidir. Zenginin meskeninin deniz kıyısına yakın oluşu ona bu bakımdan bir ayrıcalık sağlamaz...

İstanbul'daki yargıç tazminat davasını reddediyor. Vatandaş itiraz ediyor ve sonuçta Yargıtay 4. Hukuk Dairesi red kararını vatandaşın lehine bozuyor: «Davacının lehine tazminat hükmedeceksin» diyor.

Bu olay, başka bir sütunda değinilen Yargıtay Genel Kurulu'nun Çayeli Kumluğu davasında «kumluk ve kıyıların özel mülkiyete kinu olamıyacağı» yolunda kararından bir süre öncedir.

Bir de Gümbürdür Kumsalı davası var: İzmir'in Cuma Ovası'na bağlı Gümbürdür'ün kilometrelerce uzayan kumsalı dünyanın en güzel plajlarından biridir. Burası çevredeki nüfuslu bir kaç açıkgöz tarafından kapatılıyor. Başvurulan usul eski usuldür: İlkönce plaj hazine adına mülk olarak tescil ettiriliyor. Ondan sonrası kolaydır. Artık kumsal özel mülk olmuştur; alınır da, satılırda; ve bu bir kaç açıkgöz burayı yok bahasına hazineden satın alıyorlar. Belediye dava açıyor, sonunda iş Yargıtaya kadar geliyor. Yargıtayın kararı sahil yağmacılarına karşı ve milletten yana bir karardır. «Medeni kanunun 641. maddesi gereğince alınan ve tarım alanı dışındaki deniz kıyılarını ve kumları özel mülk tapuların hukuki değeri yoktur.»

Bu olay da, sözü edilen Yargıtay Genel Kurul İçtihadından öncedir. Yani üç ayrı davada, en yüksek yargıçlarımız sahil yağması denen Türkiye için yüz karası duruma karşı çıkmışlardır.

Hiç bir uygar ülkede açıkgözlere sahilleri kapatma imkânı verilmez. Kapitalist Fransa'da, zenginlerin dinlenme yeri Riviyera kıyılarında zengin villaları sırtlardadır ve deniz kenarı herkesindir. Özel teşebbüsün kalesi Amerika Birleşik Devletleri'nde bile durum böyledir. Örneğin İllinois eyaletinin Şikago şehri dolaylarında Mişigan gölüne ancak 500 metre uzaklıkta arsa satın alınabilir ve yapı kurulabilir. Onun için Yargıtay'ın bu olumlu kararı hakkında herşey söylenebilir ama özel mülkiyete karşı, sosyalizme yönelmiş bir karar denemez. Uygar bir ülkeye yakışmayan bir duruma son verme eğiliminde olan Yargıtay'ın bu son içtihadı aynı zamanda ulusal geleneklerimize de uygundur. «Leb-i derya'da mülk olmaz.» sözü bizim atalarımızın sözüdür.

Deniz kıyıları bir ülkenin ulusal servetidir. Hele tabiatın cömert davrandığı, Türkiye gibi bir ülkede kıyılar potansiyel iktisadi gücümüzün başta gelen kaynaklarından biridir. Bu milli servet kaynağının yerli yabancı açıkgözler tarafından talan edilmesine göz yumamayız. Yargıtay'ın tarihi kararı, yurdun her köşesindeki vatandaşlara, belediyelere, köylere görevler yüklemiştir: yargıtay'ın içtihadına uygun olarak sahil yağmasını önlemek için harekete geçme ve dava açma görevi..

Bu yağmaya son verelim. Kapatılan kıyılarımız, asıl sahibine, Türk ulusuna iade edilsin. Hatay'dan Rize'ye kadar bütün kıyılarımızdaki bilinçli yurttaşların bu yoldaki çabası karşısında hiç bir iktidar, hiç bir Meclis kayıtsız kalamaz. Yığın halinde mücadele ile gericilerin çoğunlukta olduğu bir meclisten bile, Yargıtay'ın kanun gücünde olan kararını perçinleyen bir kanun elde edilebilir. Yüzkarası duruma, Kanuna aykırı duruma son verileceğine, sahil yağmasına son verebileceğimize inanıyoruz.

Ankara'da yargıçlar vardır!

Natodan Çıkma Mitingi

Geçtiğimiz hafta «Amerikan Emperyalizminin aracı NATO'dan Çık!» adlı afişler Ankara sokaklarında asılıyordu. 15 Kuruluş tarafından hazırlanan afişlerin asılmasını «Politika yapmak» gerekçesiyle polis durdurdu. Ertesi gün, gençler sabahalara kadar aşağıdaki bildiriyi dağıttılar.

YURTSEVER ANKARALI,

Son Kıbrıs olayları Amerikan Emperyalizminin ve aracı NATO'nun TÜRKİYE'nin çıkarlarına karşı olduğunu açık ve kesin olarak ortaya koydu. Ordumuzun % 95 inin NATO emir ve kumandası altında olması ve bağımlı bir dış Politika, Kıbrıs Olaylarında Türkiyelilerin büyük maddi ve manevi kayıp vermesine yol açtı.

Bu gerçeği gören biz aşağıda imzaları bulunan kuruluşlar Cumartesi günü düzenlediğimiz yürüyüşle başlayan ve sonucunun Türkiyemizin NATO'dan çıkması ve Amerikan Emperyalizminin yurdumuzdan kovulması ile bitecek mutlu bir eyleme girişiyoruz.

Bağımsız Türkiye uğruna girişeceğimiz bu eylemimiz Türk Halkına kutlu olsun.

İlk hareket 9 Aralık Cumartesi günü saat 13.00 de Tandoğan Meydanından başlayıp saat 14.30 da Kurtuluş meydanında yapılacak Mitingdir.

YURTSEVER ANKARALI Milli davan için miting, yürüyüş gibi yasal eylemlerimize katıl!

O.D.T.Ü. Öğrenci Birliği
Ziraat Fakültesi Talebe Cemiyeti
Türkiye Öğretmen Dernekleri
Milli Federasyonu
A. Ü. Fen Fakültesi Ö. Örgütü
İ. T. Ü. Teknik Okullar Tlebe Birliği
İ. Y. Teknik Okullar Ta, Birliği
SBF Basın Yayın Y O Öğrenci Birliği
SBF Sosyal Demokrasi Derneği
SBF Oğrenci Derneği
Barış Derneği
İ. T. Ü. Ta. Birliği
D. T. C. F. Ta. Cemiyeti
Ank. Yüksek Ö. Okulu
Öğrenci Cemiyeti
ODTÜ Sosyalist Fikir K.
Fikir Kulüpleri Fed.

Miting Tertip Komitesi A. **ULUÇ GÜRKAN**

Bildiride imzası bulunan FKF (Fikir Kulüpleri Federasyonu) nin adının üzeri çizilmişti. Son anda FKF NATO aleyhtarı mitinge katılmaktan vazgeçmişti. Tandoğan Meydanından başlayıp Kurtuluş Meydanına kadar gelen yürüyüşçü gençler hep birlikte şu marşı tekrarladı:

Ankara'nın taşına bak
Amerika'nın işine bak
Bizi Yunana satıyor
Şu yankinin işine bak

Ankara'nın taştır yolu
Nato üsler sağı solu
Amerika evine dön
Yoktur bunun başka yolu

Mitingin başarılı yöneticisi Attila Sarp, Kıbrısta ölen 28 soydaşımız ve emperyalizme karşı savaşırken ölenler için saygı duruşuna çağırdı. Saygı duruşundan sonra, Barış Derneği Başkanı Erdal Yavuz, O.D.T.Ü. adına Bekir Harputlu, Siyasal Bilgiler adına Öğrenci Derneği Başkanı Uluç Gürkan konuştu. Gençlik liderlerinin konuşmaları sık sık «NATO'dan çık-Kıbrısa git; NATO dedik-Kazık yedik; Johnson tomson morrison-Defol» sloganlarıyla kesiliyordu.

Mitinge onbeş gün önceden hazırlanılmıştı. Çetin Altan, Suphi Karaman, Halit Çelenk, Türkkaya Ataöv ve bir işçinin konuşması isteniyordu. Miting Tertip Komitesi, önce Çetin Altan'a teklif yaptı. Teklif, Altan tarafından hemen kabul edildi. Ancak, Altan partili olması bakımından, parti yetkililerine de usulen söylenmesini istedi. Gençler Sadun Aren'e gittiler. Aren teklifi önce olumlu karşıladı. Ancak aradan bir süre geçtikten sonra, Aren'in tavrı değişti. Mitingin kendilerine karşı olduğu gerekçesiyle, katılamıyacaklarını söyledi. Aren'in dört maddelik gerekçesi şöyleydi:

1 — Çetin Altan, Parti demek değildir. Çetin Altan'ın konuşturulması için önce Partiye müracaat edilmeliydi.

2 — Halit Çelenk Parti Haysiyet Divanına ihraç talebiyle verilmiş bir üyedir. Onun konuşturulduğu yerde Çetin Altan konuşturulamaz'.

3 — Miting düzenleyicilerinden Attila Sarp partiden ihraç edilmiştir. Onun bulunduğu bir mitinge katılınamaz.

4 — Miting, mahiyet itibariyle Partinin karşısındadır. Çünkü düzenleyen kuruluşlar Partinin karşısındaki kuruluşlardır.

Aren'in cevaplarını şaşkınlıkla dinleyen gençler önce durumu kavrıyamadılar. Miting, NATO ve Amerikan emperyalizmine karşıydı, neden TİP e karşı olacaktı? Komitenin tamamı Partili ya da partiye yakın gençlerdi. Üstelik Partiye yakınlığı bilinen FKF de mitinge katılıyordu. Antiemperyalist mücadelede, öncülüğü inatla yürütecek partinin öncelikle TİP olacağı yöneticiler tarafından söylenmişti. Şimdi hazır bir mitinge katılmamakla ne demek isteniyordu? TİP'in bu anlaşılmaz tutumu karşısında FKF li gençlerden bazıları ateş püskürüyordu. Ne olursa olsun mitinge katılacaklardı. Ancak FKF yukardan aldıkları bir emirle, mitingi önleme görevi almıştı. Ne pahasına olursa olsun, miting önlenmeliydi. Bir kaç koyu FKF li, gerektiğinde bu mitingi önlemek için polisle bile işbirliği edileceğini söylüyordu. Hatırlanacağı üzere, geçen yıl 12 Kasımda Ankara'da yapılan mitingten sonra da, FKF yetkililerinden biri, O.D.T.Ü. oğrenci liderlerinden birine, mitingi engellemek üzere katıldıklarını söylemişti. Bu kez, görünürde bir işbirliği yoktuysa da, katılanın partiden çıkarılacağı tehdidiyle, FKF nin bir kısım üyeleri katılmadılar. Aynı tehdit Türkkaya Ataöv'ede yapılmış olmalıydı ki, konuşma sırası gelmeden, konuşma yapamıyacağını komiteye bildirdi.

Böylesine tehlikeli bir işaretin, TİP'in hangi kademesinden geldiği bilinmemekle birlikte, olay TİP li ve FKF li üyeler arasında çatışmalara sebep oldu. «TİP bilinçli olarak Gençlikten uzaklaştırılmak mı isteniyor?» sorusu birçok kafalarda dolaşmaya başladı.

Ertesi günü, Partinin Ankara İl Kongresinde konuşan Behice Boran, «Antiemperyalist savaş için elbette her kesle işbirliği yapacağız, ancak bu mücadeleyi yapacak olanların partiye gelmeleri şarttır» derken, onbeş gençlik kuruluşunun neden karşısına aldıklarını açıklamalıydı.



Cavid Erginsoy'un Ölümü

Katı Hal Fiziğinde dünyanın sayılı bilginlerinden olan, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Teorik Fizik Profesörü Doktor Cavid Erginsoy'un ölümü, yeri doldurulamıyacak bir boşluk bırakmıştır.

Bilindiği gibi, Prof. Erginsoy, 1967 Bilim Ödülünü kazanmıştı. En büyük amacı, yurdumuzda bilimsel araştırma ortamının hazırlanması ve böylece sanayileşmenin temelini şimdiden atmaktı. Bu yolda bütün varlığını fedâ eden Erginsoy'un kaybı, sâdece bilim acunu için değil, geri kalmış bir ülke olan yurdumuzun nasıl bir yaratıcı güçten yoksun kaldığını göstermektedir.

Prof. Erginsiy'un 1967 Bilim Ödülü Töreninde yaptığı konuşmanın önemli bir bölümünü ve arkadaşımız Ahmet Say'ın bu konudaki bir yazısını orta sayfamızda sunuyoruz.

Gizli Radyonun Yayını

Faşist Yunan Cuntasına karşı vatandaşlarını uyaran gizli Yunan Radyosu, son günlerde yaptığı yayınlardan birinde şu ilginç bilgileri vermiştir:

«Faşist Diktatorya İktidarı Selânik Askeri Mahkemesinde yeniden 49 vatandaşın yargılanmasını yapmaya hazırlanmaktadır.

Yargılanacak olan bu vatandaşların suçu, Askeri idareyi tasvip etmeyip demokrasi için mücadele etmeleridir. Cunta istediği kadar halka işkence etsin yıkılmaktan kendilerini asla kurtaramıyacaklardır. Biz vatan cephesi olarak memleketimizin yeniden demokrasiye kavuşması için var gücümüzle mücadele ediyoruz. Ve vatanını seven bütün Yunan'lılar haklı mücadelemize iştirak ediyor. Diktatörler bugün Yunanistan'ı büyük bir felekate sürüklediler. Korkaktırlar, Cahildirler, Bilgisizdirler. Gaddar ve insanlık duygularından yoksun olan bu Kara Albaylar çok yakında feci akibetlere uğrayacaklardır. Çünkü Diktatorya aleyhindeki mücadelemizi bütün hür dünya desteklemektedir. Bize kuvvet veren Cunta aleyhindeki dış faaliyetlere müteşekkiriz. Vatan cephemiz günden güne kuvvetlenmekte olup yakında Kara Albayların cezasını verecektir. Diktatorya İktidarı Halktan herşeyi gizliyor. Kendi organları olan 3 ilâ 4 gazeteden başka yayınlanmamaktadır. Bu gazetelerde Cunta'nın emirlerini yerine getirmekten başka bir şey yazamazlar. Halk kulak fısıltısının verdiği haberlerden başka bir şey bilmiyor. Bu durum daha nekadar devam edebilir? Edemez, çünkü Cunta her yönden zayıflamıştır. Mali sıkıntı içinde bulunan iktidar, bocaladıkça derinlere gömülüyor. Dış memleketlere karşı itibarı sıfıra düşmüştür. Çünkü Amerika'dan başka hiçbir devlet bugünkü Diktatorya İktidarına itimat edemiyor. Keza dış yardımlarda kesilince, şaşırmış vaziyete giren cunta ne yapacağını bilemez oldu.»

İTÜTB Başkanının Konuşması

7 Aralıkta İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Talebe Cemiyeti Kongresinde konuşan İTÜTB Başkanı Hasan Yalçın, Üniversite gençliğinin yurt sorunlarıyla yakından ilgilenmek zorunda olduğunu belirtmiş, önümüzdeki günlerde Türkiyenin en büyük meselesinin NATO olduğunu ifade ederek, «Türkiyenin bağımsızlığı için önümüzdeki günlerde atılması gereken ilk adım NATO'dan ayrılmaktır. Bunun için milletçe direnmeli ve yeni bir oyuna kurban gitmemeliyiz» demiştir.

Yapılan seçimlerde sosyalistler ezici bir çoğunluk sağlıyarak seçimi kazanmışlardır.

TİP Osmaniye İlçe Merkezine Saldırı

Onbeş gün önce kurulan TİP Osmaniye İlçe örgütü, kendilerine milliyetçi adını veren aldatılmış bir grup tarafından basılmak istendi.

AP li kasaba eşrafının kışkırtmasıyla harekete geçen saldırganlar, partili sosyalistlerin sert tepkileriyle karşılaşmış ve içlerinden dokuzu mahkemeyi boylamışdır.

Vaşingtonda Kıbrıslı soydaşlarımızın kanı pazarlık konusu edilirken, milliyetçiliği unutup, Amerikan şakşakçılığını yapan çevreler, Türk halkının sosyalist bilinçlenmesini sahte milliyetçilik örtüsüyle engellemek istemektedirler. Ne var ki halkımız özellikle son olaylarla, kimin yurtsever kimin milliyetçi olduğunu iyice anlamıştır.

Franko İspanyası Karışıyor

Faşist Franko'nun 75. yaş günü dolayısıyla, İspanyada karışıklıklar artmıştır. İspanyanın çeşitli şehirlerinde yapılan nümayişleri polis önliyememektedir. Polisle nümayişçiler arasında yer yer çatışmalar olduğu söyleniyor. Polisin nümayişçileri tutuklaması üzerine, Üniversite gençliği derslere boykot etmiş, birçok okullar kapanmıştır.

De Gaulle, İspanyadaki son gelişmelerle ilgili olarak, İspanyadaki Amerikan nüfuzunu kırmak üzere, İspanya Hükümetinin ortak Pazara alınması üzerine durulacağını belirtmiştir. De Gaulle'ün önderliğindeki Avrupada Amerikan nüfuzunun kaldırılması hareketi İspanya'ya kadar genişlediğine göre, Avrupa'nın yeni gelişmelere sahne olacağını şimdiden söylemek mümkündür.

İNCELEME



Devrimci Şiar

ATATÜRK'ün 23 Nisan 1920'de Birinci Millet Meclisi'nin açılış günü çekilmiş ünlü fotoğraflarını hep biliriz. Sivil giyinmiş, başı kalpaklı Mustafa Kemal ortada, yanında Rauf bey ve fesli, kalpaklı, sarıklı öteki rical; avuçlar göğe açılmış hep birlikte tarihimizin o kara gününde, Türk milletinin muini (yardımcısı) olsun diye, yukarıdaki Tanrıya dua ediyorlar.

Oysa Mustafa Kemal'in, daha genç yaşından beri, (kendi kuşağının aydınlarının birçoğu gibi) özgür düşünceli olduğunu bilmekteyiz.

Mustafa Kemal, aynı 23 Nisan günü, Birinci Millet Meclisi'ni açış söylevinde, düşman elinde esir düşmüş olan «Makam-ı Hilâfetin istihlâsı» için (halifelik makamının kurtarılması için) Türk ulusunu, Türkiye'nin Devlet olarak varlığına son vermek istiyen emperyalizme ve kapitalizme karşı savaşa çağıracaktır.

Oysa Mustafa Kemal ve arkadaşları, halife ve padişah Vahdettin'i İngiliz emperyalistlerine sığınmış bir vatan haini saymaktadırlar. Ve Meclis'in gizli oturumlarında bunu açıkça söylemektedirler. Üstelik Mustafa Kemal'in genç yaşından beri Cumhuriyetçi fikirleri benimsediğini de bilmekteyiz.

Demek ki olan şudur: özgür düşünceli bir cumhuriyetçi Türk ulusunun tarihinde en büyük bunalımını geçirdiği bir anda, istiklâl bayrağını yükseltiyor ve dönüşüm konusuna değinmeden, yabancı istilâcıları kovmak için savaştan, ve padişah-halifesiyle birlikte teokratik Devletin varlığını korumaktan söz ediyor ve böyle bir teokratik devletin kurullarına uyarak dinî merasime de katılıyor.

TEK DOĞRU ŞİAR: BAĞIMSIZ TÜRKİYE

Bu ilkelerden taviz midir? Lâik ve cumhuriyetçi ilkelere bağlı bir kimse, bağımsızlık savaşımızın daha ilk gününde kendi toplumsal ve siyasî görüşüne uygun şiarla, lâik cumhuriyet şiarıyla, ortaya çıkmamalı mıydı? Hayır, bu, ilkelerden taviz değildir. Mustafa Kemal ve İstiklâl Savaşında yönetici rolünde olan kadroya göre ilk devrimci adım millî bağımsızlığın elde edilmesiydi, ve bunlar, zamansız atılan devrimci bir şiarın, bağımsızlık davasını baltaladığı ölçüde gerici sayılması gerektiğini sezgileriyle anlıyorlardı. Kemalistler bağımsızlık savaşımının başında «Lâik Cumhuriyet» şiarını atamazlardı, ve nitekim de atmadılar. Atatürk ve çevresindekiler, Türk ulusu yararına somut kazançlar elde etmek için savaşmağa kararlı sorumlu devrimciler olarak, gerçekçi olmak zorunda idiler. Yığınları seferber ederek emperyalizmi bir millî kurtuluş savaşında yenebilmek için gerçekçi olmak gerekir. Kemalistler, bağımsız lâik Türkiye Cumhuriyetinin bir gerçek olabilmesi için, hedefe ancak aşamalardan geçerek ulaşabileceklerini kavramışlardı. 1919 - 23 döneminde temel şiar ancak «Misak-ı-millî sınırları içinde tam bağımsız bir Türk Devleti» şiarı olabilirdi. Türkiye'nin geniş halk yığınları ancak bu şiarı anlıyabilirdi ve uğrunda savaşır, kan dökerdi. Emperyalizmin sömürü alanı çöküş halindeki Osmanlı İmparatorluğu'nun Türklüğü, gelişmenin o aşamasında «gâvurun yurdumuzdan kovulması» gerektiğine inanıyordu, ve bu uğurda savaşı anlıyordu, ama Lâik Cumhuriyetin kurulması gereğini henüz kavramamıştı. Ve bu şiarın zamansız olarak ileri sürülmesi millici safları bölerdi, emperyalizmin ekmeğine yağ sürerdi. Kemalistler, Türkiye'nin emekçi halkının yürekten desteği olmadan hiç bir şey yapılamıyacağını pekiyi biliyorlardı. Devrimci sezgilerine dayanarak ve gerçekçi olmasını bilerek devrimci şiar konusunda doğru çizgiyi izlediler.

Ancak büyük zaferden sonradır ki, ancak yabancı istilâcılar denize döküldükten sonradır ki, ancak Padişah İngiliz savaş gemisiyle Türkiye'den kaçtıktan sonradır ki, ve bütün bunları Türk halkı kendi gözleriyle gördükten sonradır ki, ancak yığınlar bu tecrübelerden geçtikten, eğitildikten sonradır ki, küçük burjuva bürokrasisi o zaman için en devrimci şiarını, «Lâik Cumhuriyet» şiarını ortaya atabilmiştir.

Emperyalizm çağında ilk başarılı millî bağımsızlık savaşını yönetmiş olan kemalistlerin devrimci şiar meselesinde tutumları işte böyle doğru bir tutumdur.

PROLETER DEVRİMİ İLE KIYASLARSAK

Küçük burjuva bürokrasisinin hegemonyası altında bu demokratik devrim ile çağdaş tarihte proleter devrimlerini kıyaslarsak, birinciyle ikinciler arasında, tek bu bakımdan, yani sektarizme sapmadan geniş halk yığınlarını harekete geçirecek temel şiarı doğru saptama konusunda, uzun boylu fark olmadığı görülür.

Örneğin Rusya'da, yüzyılımızın başından bu yana sosyalizme yönelmiş toplumsal devrim hareketinde devrimci şiar meselesi üzerinde durmaya değer. Her yerde olduğu gibi, Rusya'da da devrim hareketi, aşamalardan geçmiştir. Ve bu hareketin öncülüğünü yapan sınıfın, Rusya işçi sınıfının, ve onun örgütünün de temel şiarı, yeni şartlara göre ve toplumun kaydettiği ilerlemelere göre değişmiştir. 1905'den 1917'e kadar bu ülkede proletaryayı temsil eden siyasî örgütün temel şiarı şuydu: «Burjuvaziyi tarafsızlaştırarak, Çara ve büyük toprak sahiplerine karşı, şehir ve köy küçük burjuvazisiyle birlikte Demokratik - Devrim için».

Yani burjuvaziyi yıkarak değil, «tarafsızlaştırarak», onun Çarla ve derebeylerle bağını kopararak; şehir köy küçük burjuvazisiyle, yani ufak ölçüde de olsa, gene de özel üretim araçlarına sahip bulunan küçük burjuvazi ile güç birliği halinde; Demokratik Devrim için, yani burjuva demokratik devrimi için, yani geçmişte, burjuvazinin görevi sayılan, ama burjuvazinin artık devrimci sınıf olarak barutunu tükettiğinden, gerçekleştirilmesi emekçi sınıflara düşen, ama mutlaka aşılması gereken bir aşama olan burjuva demokratik devrim için.

Burada sözü, Lenin'e bırakalım:

«Evet, köylünün tümüyle birlikte yürüdüğümüz sürece, bizim devrimimiz burjuva bir devrimdir. Biz bunun açık olarak bilincindeyiz. Ve bunu, 1905'ten beri yüzlerce defa söyledik. Biz tarihî sürecin bu gerekli aşamasını ateşe atıp yakmayı, ya da bir emirname ile ortadan kaldırmayı düşünmedik, bunu denemedik. ... Ama, 1917 Nisan ayında, Ekim ihtilâlinden ve iktidarın bize geçmesinden önce, halka açıkça şöyle diyorduk: Şimdi devrim yerinde sayamaz. Çünkü memleket yol katetmiştir. Kapitalizm daha da gelişmiştir. Ülkenin tahribi o derecelere varmıştır ki, ister istemez ilerlememiz, sosyalizme doğru ilerlememiz gereklidir. Yoksa gerçek bir ilerleme kaydetmek, yorgun ülkeyi savaştan kurtarmak, emekçilerin ve sömürülenlerin acılarını dindirmek imkânsız olur. Her şey bizim önceden söylediğimiz gibi gelişti. Devrimin izlediği yol, muhakememizin doğruluğunu ispat etti. İlkönce bütün köylüyle birlikte kırallığa karşı, büyük toprak sahiplerine karşı, derebeyliğe karşı, (ve bu durumda devrim, bir burjuva devrimi, bir burjuva demokratik devrim olarak kalır.) sonra da, yoksul köylüyle birlikte, yarı proleterlerle birlikte, bütün sömürülenlerle birlikte, zengin köylüler, kulaklar, spekülâtörler dahil, kapitalizme karşı; ve bu sefer devrim artık sosyalist bir devrimdir.» (Proleter Devrimi ve Dönek Kautsky, C. XXIII s. 391).

İlk sosyalist devrimin başındaki adam, ilk sosyalist devletin kurucusu böyle diyor.

SOSYALİST OLAMAZSIN

Hemen önündeki devrimci görevi unutup sol sekter gevezelikle vakit geçirirsen, «tarihî sürecin gerekli bir aşamasını ateşe atıp yakmağa kalkarsan, bu davranışın sosyalistçe bir davranış olmaz. Ve sen kendini sosyalist sayamazsın, böyle davranan bir kimse anarşist olabilir ama sosyalist değildir. Gece gündüz «sosyalizm iyidir, yaşasın sosyalizm!» diye tekbir getirse de değildir.

TEMEL ŞİARIMIZ

Şehir ve köy emekçilerinin çoğunluğu, emperyalist sistem içinde kapitalist yoldan kalkınma hayali peşinde koşan bir partiye oy verdiği geri bir ülkede; yani emekçi halkın çoğunluğu henüz, kendi devrimi olan sosyalist devrimden yana olmak şöyle dursun, millî bağımsızlık gibi ve bağımsızlığın gereği işbirlikçi sermaye çevrelerinin eylem alanlarının millileştirilmesi gibi, toprak reformu gibi burjuva demokratik devrimin kapsamına giren dönüşümlerden bile yana olmadığı bir ülkede; emperyalizm - işbirlikçi sermaye - feodal ağa üçlü ortaklığının ekonomiye hükmettiği ve siyaseti de geniş ölçüde etkilediği bir ülkede; toprağında yabancı üslerini barındıran ve ekonomisi, siyaseti, savunması, kültürü, Amerikan vesayeti altında bulunan bir ülkede, temel devrimci şiar ancak:

«Emperyalizm - işbirlikçi sermaye - feodal ağaya karşı, şehir ve köy emekçisi, şehir ve köy küçük burjuvazisi, asker - sivil aydın zümre omuz omuza, tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye için!» olabilir.

Bu da burjuva demokratik devrimin şiarıdır. Sosyalist devrim şiarı değildir. Ve ancak bu anti - emperyalist ve anti - feodal şiar bir gerçek olduktan sonradır ki, demokratik devrim aşaması aşıldıktan sonradır ki, Türkiye toplumu sosyalist devrime bir adım daha yaklaşmış olacak ve sosyalist devrim temel şiarının atılması için ortam hazırlanmış olacaktır.

CAVİD ERGİNSOY ÖRNEĞİ

Ahmet Say

Bir ölünün ardından «usulen» yazılması gereken bir yazı olarak yazmıyorum bu satırları. Cavid Erginsoy'un, Türk Milliyetçileri için, Türk Devrimcileri için yararlı bir örnek olduğunu bildiğim için yazıyorum.

Biz Türk Devrimcileri, insanlığın gelişimi yolunda, Türkiye'mizin gelişimi yolunda iddialıyız. Savaşımız var bizim. Bizden daha eksik, bizden daha yanlış, bizden daha eski, bizden daha geri bir örnek üzerinde duramayız. Geride kalan örneklerle zaman yitiremeyiz.

Cavid Erginsoy, eksiklerimizi tamamlamakta bize gerçekten yardımcı olabilecek bir örnektir. Bu yazıyı işte ondan yazıyorum.

⁂

Ulus olarak özelliklerimiz, başka uluslardan aşağı kalmadığımızı göstermektedir, belli etmektedir, «Türkler..» dedirtmektedir. Gelgelelim, tarih boyunca içten ve dıştan gelen etkenlerin biçimlendirdiği öyle güdük taraflarımız da var ki, eksikliğini hep duyuyoruz. Hepimizde var aynı eksiklik: yobazında, ilericisinde, zengininde yoksulunda, hemen hepimizde...

Okurlarla şu anda yüzyüze bulunsaydım, «neymiş o eksiklik yahu?» diye çullanırlardı üstüme. «Hani bir sürü eksiğimiz var da, senin bu denli önemli saydığın neymiş?» diye sorarlardı. Söyliyeyim: Organizasyon eksikliği. Hayatın pratiğinde rastladığımız binbir türlü meseleyi bilinçli bir program çerçevesinde yürütme eksikliği.

Bu eksikliğimizi başka üstünlüklerimizle çoğu zaman kapatmasına kapatabiliriz, ama derdimize yandığımız zaman da çok olur.

Bir arkadaşımız evlenir başka bir kentte, tutup bir tebrik telgrafı çekmek gerekir, çekmeyiz. Oysa öte yandan, arkadaşımızın evlenmesi dolayısiyla içimizde duyduğumuz sevinç, telgraf çekmekten çok daha değerlidir. Kuru kuruya bir telgraf yollanmaktan çok daha önemlidir. Ama içimizdeki sevinci, kim nerden bilecektir? Ve böyle bir olay karşısında duyduğumuz sevinç, bir Alman'ınkinden, bir İsveçli'ninkinden, diyelim bir Kanadalı'nınkinden çok daha fazla olduğu halde, bir Kanadalı, ya da bir Alman, postaneye gidip, telgraf kâğıdını doldurup, parasını ödeyip telgrafı çektiği için, evlenen arkadaşıyla ilerde karşılaştığında, içinde en küçük bir eziklik duymaz. Sen istediğin kadar sevin, istediğin kadar hop hop zıpla, istediğin kadar konuya komşuya koşup sevincini açıkla!.. Ya da, üzülünecek bir olay karşısında istediğin kadar saçını başını yol, kafanı duvarlara güm güm vur, toprakları yerden avuç avuç alıp kulaklarına tıka!..

Az şey midir bu içtenlik? Az şey midir bu koca tepki?

Çok şeydir ve bizde çok bulunur.

Hatta bu koca içtenliğimizle, bu koca heyecanımızla, bu dağı taşı delen insancıl büyüklüğümüzle, kendi çapımızda üstün organizasyonları da bozarız biz!

Her zaman mı?

Her zaman, veya değil. Aşka gelip, insanüstü işler başarabileceğimizi bilmek, güvenliktir bizim için. En büyük güvenliğimiz budur.

Oysa ki eloğlu, güvenlik diye, tıkır tıkır işleyen bir mekanizmayı kabul eder. Önceden hesaplanmıştır herşey, organize edilmiştir, yolundadır ve en önemli ada gene yolundadır. Tek güvenliği, tıkırında giden organizasyonu ve yerine getirilen programdır.

Cavid Erginsoy, hem o Türklere özgü koca heyecanı taşıyan, hem de hayatın pratiğindeki binbir meseleyi bilinçli bir programla yürüten, müthiş bir organizasyon yeteneğine sahip, doğuda olsun, batıda olsun, az insanda görülen, yapıcı bir kişiydi. Tuttuğunu koparırdı. Koparılması gerektiğine inandığı şeyi, programına göre tutar, programına göre koparırdı. Mâzeret falan tanımazdı kendisine. Dolmuş gecikmiş de, saatı geri kalmış da, uykusunu alamamış da, ateşi çıkmış da... yok öyle şey! Erginsoy'un dolmuşu gecikmezdi hiç; saatı geri kalmazdı, ateşi çıkmazdı. İşinde, evinde, yolda, kendisinin içinde bulunduğu herhangibir ortamda, hiçbir olgu onun için «rastgele» değildi, olamazdı. Herşey programlı herşey bilinçli... Hayat boyunca karşılaşılan bilmem kaç milyon mesele varsa, hepsinin çözümü, organizasyonunda yer almıştı. Bu bilmem kaç milyon meselenin hepsinin çözümü onca düzenlenmişti de, yalnız biriciği dışarda kalmıştı: Ölüm. Ve Cavid'in tesadüfe bıraktığı o biricik ihtimal geldi tuttu.

Bu milyonda bir kötü ihtimalin tutmasını çirkin buluyorum.

Neyse ki, bu çirkinliğin hesabını soracak kimse yok.

«Ceğiz.. cağız! Yapacağım, edeceğim.. bunun hesabını muhakkak soracağız..» yoktu Cavid'de. İşi lâfa dökmezdi. İşin lâf olmadığını, yalnızca yerine getirmek olduğunu bilirdi ve ona göre davranırdı. «Ceğim cağım, hesabını mutlaka soracağım!.» diyenler kimbilir bu sözlerin kaçıncı tekrarındayken Cavid «ceğim cağım» deneni çoktan bitirmiş olurdu. Kimseye de «bak ben bu işi bitirdim» demezdi. Sessiz sessiz bitirir, gene sessizce yenisine başlardı.

Bilim ödülünü kazandığında, kendilerini bu ödüle lâyık gören bazı şarlatanlar, küçük dudaklarına yenilerek sağdan soldan kıpırdamıya başladılar. «Bilim ödülleri Amerika'da çalışanlara, Amerikan Emperyalizminin uydularına veriliyor» muş falan... Gericiler de şöyle demeye getirdiler: «Bu adam, dâvetlilere hitâb ederken, Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Millet Meclisi Reisi, Sayın İsmet Paşa dedi ya, tamam! İsmet Paşa dedi ya, ne menem olduğunu gösterdi!»

Yobazların nelerden nem kaptığını biliyoruz. Kulağımızı tıkadığımız gibi, burnumuzu da tıkadık o zavallılara karşı. Ama solcu geçinen şarlatanlara karşı, geri kalmış bir ülke evlâdı olmanın bütün engellerini aşan, bunun için Amerikan lâboratuvarlarını da kullanan bir kişi olarak, bilim ödülünü aldığı gün yaptığı kısa konuşmasında şunları söyledi Cavid: «Lenin, ihtilâlden hemen beş ay sonra bilimsel araştırmanın zorunluğunu görerek, bu konuda kendi eliyle bir program taslağı hazırladı.»

Bütün bunlardan bağımsız olarak, birgün şöyle demişti bana:

«Köylere de gitmeyi programa aldım. Köy okullarına...»

Ve keşke o şarlatanlar küçük hesapları bırakıp da, nereye gitmek, ne yapmak gerektiğini bilseler... Köylere mi, kentlere mi, Amerikalara mı, Rusyalara mı?.. Tek ki gitsinler; bir iş yapsınlar; ortaya bir iş koysunlar.

Bakın Cavid Erginsoy öldü gitti. Şimdi yalnız örneği var karşımızda. O örnekten de yararlanıp, yapalım birşeyler. Ortaya iş koyalım...

Meselesi

Mihri Belli

«GİDİN YÜZBİNLERCE İŞÇİYİ ÖRGÜTLENDİRİN»

1905 Rus Devrimi günlerinde işçi sınıfının çoğunluğunu kendi partisinin, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin sesine kulak verdiği ve bağımsız bir güç olarak devrim hareketine katıldığı, önce iktisadî nitelik taşıyan grevlerin siyasî niteliğe büründüğü ve siyasî grevlerin ülkeyi bir uçtan bir uca sardığı ve köylülerin yığın halinde devrim hareketine sürüklendiği bir ülkede; ihtilâl kasırgasıyla sarsılan 1905 Rusya'sında bile, Lenin şöyle diyordu :

«Geçici devrim hükümetine asgari programımızı uygulama görevini yükleyen Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi III. Kongresi kararı, böylelikle, azamî programımızın hemen uygulanması ve sosyalist devrimi gerçekleştirmek üzere iktidarın ele geçirilmesi yolunda anarşistçe ve saçma telkinleri de bir tarafa itmektedir. Rusya'nın ulaşmış olduğu iktisadî gelişme (Objektif şartlar), ve proletaryanın geniş yığınlarının ulaşmış oldukları bilinçlenme ve örgütlenme derecesi (objektif şartlara sıkı sıkıya bağlı sübjektif şartlar) işçi sınıfının tam anlamıyla ve hemen kurtuluşunu imkânsız kılmaktadır. Ancak en kalın kafalılar şu anda gelişmekte olan demokratik devrimin burjuva kökenlerini görmezlikten gelebilirler; ancak en safdil iyimserler, emekçi yığınların sosyalizmin amaçları ve bunu gerçekleştirmek için tutulacak yol konusunda henüz pek az şey bildiklerini unutabilirler. Ve hepimiz işçi kurtuluşunu, işçilerin kendi elleriyle gerçekleştireceğine inanıyoruz; yığınlar bilinçlenmeden ve örgütlenmeden, yığınların burjuvazinin tümüne karşı açıkça mücadele hazırlığı ve bu yolda eğitimi gerçekleşmeden, bir sosyalist devrim söz konusu olamaz. Bizi sosyalist devrimi geciktirmekle suçlayan anarşistlere cevabımız şudur : Biz sosyalist devrimi geciktirmiyoruz, biz biricik güvenilir ve doğru yoldan, demokratik devrim yolundan sosyalist devrime doğru ilk adımı atıyoruz. Kim sosyalizme, siyasî demokrasi dışında, başka bir yoldan varmak istiyorsa, iktisadî olduğu gibi siyasî bakımdan da saçma ve gerici sonuçlara varması kaçınılmaz bir şeydir. Eğer işçiler gelip de bize niçin azamî programımızı (sosyalist devrim programımızı) uygulamıyoruz diye sorarlarsa : Kendilerine halk yığınlarının demokrasiye bağlı olduklarını, henüz sosyalizme yabancı olduklarını, proleterlerin henüz örgütlenmemiş olduklarını göstereceğiz. Öyleyse gidin, Rusya'da bir boydan bir boya, yüzbinlerce işçiyi örgütlendirin, milyonlarca emekçiye programımızı kabul ettirin! Deneyin bunu. Ve sosyalizm hakkında anarşizm kokan cafcaflı sözlerle yetinmiyerek deneyin! Hemen göreceksiniz ki, bu örgütlendirme ve bilinçlendirme işi, bu sosyalist eğitim işi, demokratik devrimin eksiksiz tamamlanmasına bağlıdır». Deux Tactiques (İki Taktik) s. 18 - 19, Bureaux D'Editions 1932 Paris.

BİZİM STATÜCÜ ANARŞİSTLERİMİZ

Bilindiği gibi eski Rusya'da işçi hareketinin sağ kanadını teşkil eden Menşeviklerden başka sosyalizme sahip çıkan ve köylü hareketini temsil eden bir de Sosyalist-Devrimci Parti vardı ki, bu partinin sol kanadından bir grup Ondokuzuncu Yüzyıl Rus anarşistlerinin geleneğini sürdürerek kişisel terörden yanaydılar. Ve bu yolda girişimleri de olmuştur. Bunlar Devletin içten patlatılıp yokedilebileceği ve sosyalist düzenin böylelikle gerçekleşeceğine inanıyorlardı. İşte yukardaki aktarmada, toplumun gelişmesinde zorunlu aşamaları reddettikleri için kınanan bunlardır. Bunların sosyalizmin bilimine aykırı görüşlerinin yanlışlığını tarih ispat etmiştir. Ama görüşlerine katılmasak da, bu adamların hiç değilse sözleriyle eylemleri birbirini tutuyordu. Devrimin aşamalarını reddediyorlardı, terör hareketiyle sosyalizme varacaklarını iddia ediyorlardı ve ardından suikastler düzenliyorlardı. Bunlar politikacılığa, parlamantarizme tiksintiyle bakan kimselerdi.

Ya bunlar da, tarihî sürecin gerekli aşamalarını bizdeki inkâr edenler gibi, lâfla bir solukta hem dış sömürüyü hem iç sömürüyü birden kaldırmaya, yani üretim araçlarının özel mülkiyetini ortadan kaldırarak sosyalizmi kurmağa kalkıp da, öte yandan aşırı parlamentarist ve statükocu bir tutumu benimseselerdi ne olurdu? Sanırım ki, yukardaki pasajın yazarı bunları ciddiye alıp kendileriyle polemiğe girişmezdi bile.

DEMOKRATİK DEVRİMİN GÖREVLERİ

Sosyalizm çok ciddi bir meseledir, sosyalistlik de öyle. Ve sosyalistim diyen, her şeyden önce düşünce silsilesi içinde tutarlı olmak zorundadır.

Demokratik Devrim aşamasında genel çizgileriyle doğru bir demokratik devrim programını kabul ettikten sonra, bu programın belirttiği toprak reformu gibi ekonominin bazı kollarının millîleştirilmesi gibi görevlerin gerçekleştirilmesi henüz önümüzdeki bir işken, «iç sömürüyü kaldıracağım» diye konuşmak tutarlı olmamakdır; çünkü örneğin toprak reformu, özünde sosyalist devrimin değil, burjuva demokratik devrimin görevidir. Toprak reformu, özünde, feodal kalıntıları temizlemek ve köyde toprağa ve üretim araçlarına sahip küçük burjuvalar meydana getirmek demektir. Ve bu köy küçük burjuvazisi, ileride, sosyalist devrim aşamasında pekalâ devrime karşı çıkabilir; kollektivizasyonu, yani tarımın sosyalleştirilmesini baltalıyabilir. Nitekim başka yerlerde de böyle olmuştur. Ekim Devrimi büyük toprak sahiplerinin egemenliğini yıktığı ve toprak reformunu gerçekleştirdiği sürece, Kulak, devrimden yana oldu, ve beyaz ordulara karşı savaştı. Ama demokratik devrim aşaması aşılınca ve kollektivizasyon ile tarımda sosyalizmi gerçekleştirme yolu tutulunca Kulak, devrime karşı döndü. Ama devrimci parti 1917 Ekim'inden hemen sonra o anın devrimci görevini, yani burjuva demokratik devrimi gerçekleştirme görevini bir yana bırakıp da, doğrudan doğruya kollektivizasyona gitseydi, devrim gemisini karaya oturturdu. Evet toprak reformu, burjuva demokratik devrimin bir görevidir, sosyalist devrimin değil.

Emperyalizmin Türkiye'de baş dayanağı olan dış ticaret sermayesinin ve onun aracılığıyla, ya da doğrudan doğruya, emperyalizmin etkisi altında bulunan bankacılığın ve sigortacılığın millîleştirilmesi, ulusal bağımsızlığımızın gereğidir. Ve bu millîleştirmeleri, bu aşamada Türkiye'nin millî bağımsızlığının sağlanmasının zorunlu şartı olarak değerlendirmemiz gerekir. Ve millî bağımsızlığın da burjuva demokratik devrimin bir görevi olduğu sosyalist bilimin alfabesidir. Millî bağımsızlık davasını sosyalistlerin tekelinde bir şey gibi göstermek kadar saçma bir davranış, bölücü, davayı baltalayıcı bir tutum düşünülemez.

ÇELİŞKİYE DÜŞMEMEK İÇİN

Evet toprak reformu da, Türkiye'nin millî bağımsızlığıyla bağdaşmayan kurumların millîleştirilmesi de sosyalist tedbirler değildir. «İç sömürüyü ortadan kaldıracağım» diye ortaya çıkan kimse, çelişkiye düşmek istemiyorsa, toprak reformu şiarını derhal bırakmalı ve kollektivizasyon şiarını benimsemelidir. Bu kimse eğer çelişkiye düşmek istemiyorsa, sadece dış ticaretin, bankacılığın ve sigortacılığın değil, ne var ne yok bütün üretim araçlarının hemen millîleştirilmesinden yana olduğunu; yanında bir iki çırak çalıştıran zanaatçıdan (çünkü o da üretim aracına sahiptir ve bu yüzden de iç sömürücü sayılmalıdır), harman zamanı bir iki ırgat tutan ve gene de ailesinin yiyeceğini öteki harmana kadar zor yetiştiren orta köylüye kadar (çünkü o da toprağa ve üretim araçlarına sahiptir ve iç sömürücü sayılmalıdır) herkesin bu sosyalizasyona gireceğini resmen bildirmelidir.

Türk toplumunun hemen önündeki devrimci adımı, demokratik devrimi «ateşe atıp yakmağa» kalkan kimse, tutarlı olmak için bunları yapmalıdır. Yapmazsa, bir yandan ılımlı bir demokratik devrim programı (ama, tekrar edelim genel çizgileriyle doğru bir programı) benimser; öte yandan iç sömürüyü dış sömürüyle birlikte ordan kaldıracağından, yani emperyalizme karşı savaşı sosyalist mücadeleyle bir tuttuğundan söz ederse; bir yandan iki sektörün, hem özel sektörün hem devlet sektörünün varlığını, anayasa gereğince, kabul eder, ama ikincisinin, yani devlet sektörünün (yani bugünkü durumda, özel sektörün ana desteği olan devlet kapitalizmi kurumlarının), ağır basmasından yana olduğunu ilân ederse, öte yandan da sosyalist devrim şiarına sahip çıkar görünürse, bu kimse tutarsızlıklar, çelişkiler, mantıksızlıklar içinde kıvranıyor demektir. Böylesi ciddiye alınamaz.

KAPİTALİST OLMAYAN YOL

Son zamanlarda dünyada sosyalist literatürde «kapitalist olmayan yol» deyimi sık sık kullanılmaktadır. Bu deyimin gerçek anlamını doğru dürüst araştırmadan bize de adapte etmeğe kalkanlar var. Bu yanılgıyı düzeltmek gerek:

«Kapitalist olmayan yol» şu demektir: düne kadar emperyalizmin boyunduruğu altında tutulan, iktisadî ve sosyal gelişmesi engellenmiş Doğunun ve Güneyin ülkeleri, bugün siyasî bağımsızlıklarına kavuşunca, bu ülkelerin gelişme ve kalkınma yollarının saptanması meselesiyle karşılaşıldı. Emperyalizm çağında hiçbir geri kalmış ulusun emperyalizm sisteminden kopmadan kalkınmasının mümkün olmadığına göre, çağımızda kapitalist kalkınma yolu bir çıkmaz olduğuna göre, tek bir gerçek kalkınma yolu vardır: sosyalizme giden yol. Ama sosyalizm işçi sınıfının davasıdır, onun toplumsal düzenidir. İlkel kabile toplumunun derin izlerini taşıyan, sözü edilecek sanayii bulunmayan ve dolayisiyle işçi sınıfı da olmayan, ya da işçi sınıfı tarihî gelişmeyi etkileyecek güce erişmemiş bulunan bağımsız bir ülkede, örneğin Ghana'da, Somalya'da, elbetteki sosyalist kuruluştan söz edilemezdi. Öte yandan bu ülkeler için kapitalist kalkınma yolunu tutmak demek yeniden emperyalizme bağımlı geri tarım ülkesi durumuna dönmek demekdi. Bu durumda bu ülkelerin yurtseverlerinin tutabilecekleri tek doğru iktisadî kalkınma yolu sosyalizme götürecek olan «kapitalist olmayan yol» olabilirdi.

Ama sanayii olan, işçi sınıfının toplumsal bir gücü temsil ettiği geri kalmış ülkelerde devrimci şiar elbette ki, sosyalist kuruluş şiarı olabilir ve olmalıdır. Örneğin kurtuluşunda, sanayiinin 200 bin istihtam gücü olan Cezayir'de «kapitalist olmayan yol»'dan söz edilemezdi ve nitekim de edilmedi, bu ülkede sosyalist kuruluş şiarı ileri sürüldü. Bu bakımdan, Cezayir'den ileri olan Türkiye gibi bir ülkede, kapitalist gelişmede bir hayli yol katetmiş olan Türkiye gibi bir ülkede «kapitalist olmayan yol» un sözü hiç edilemez.

Türkiye için tarihimizin şu anında temel devrimci şiar «Sosyalizme giden yolun zorunlu aşaması olarak **Demokratik Devrim**» şiarıdır. Emperyalizme ve işbirlikçi sermaye ve feodal ağa çevrelerine karşı, Türk ulusu içinde sayılmaması gereken bu bir avuç asalağa karşı, şehir ve köy emekçilerinin, şehir ve köy küçük burjuvazisinin, asker-sivil aydın zümrenin, giderek işbirlikçi sermaye çevrelerinin etkisinden kurtulduğu ölçüde, demokratik devrim saflarına, bir bir süre için olsa da, katılması mümkün olan millî burjuvazinin bile katılacağı **Devrimci Güç Birliğinin** gerçekleştireceği sosyalizme yönelmiş **Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye** şiarıdır.



BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

CAVİD ERGİNSOY

Prof. Dr. Cavid Erginsoy'un aşağıdaki yazısı «Bilim Ödülü» nün dağıtılması dolayısıyla kendisinin yaptığı konuşmadan alınmıştır.

Temel bilim ve araştırmanın memleketimiz için bir lüks olduğu doğru değildir. Endüstrileşmek yoluyla gelişmeye karar vermiş isek bunun dayandığı teknik bilgiyi ilelebet dışarıdan «anahtar teslimi» alabileceğimizi sanmamalıyız. Teknolojinin bir ülkenin bünyesinde yerleşmesi, o topluma mâl olması ne ile mümkündür? Bunu bilim ve araştırma ortamını yaratmadan başarmış bir ülke tanıyor musunuz?

Çok geriye veya çok uzağa gitmeye lüzum yok: 50 yıldaki teknolojik gelişmesi bütün dünyayı hayrete düşüren Sovyetler Birliğinde 1918 Nisanında yani ihtilâlden beş ay sonra, Lenin, bilimsel ve teknik çalışmalar için bir plân taslağını kaleme alıyordu. Bu bir politik renk veya ideolojik doktrin icabı değildi. İlmin bir burjuva safsatası olduğu da pek âlâ o zaman iddia edilebilirdi. Bu sadece ekonomik gelişmenin ve üretimin, bilimle, araştırmayla gayet sıkı bağlarını çok iyi anlayan bir liderin davranışıdır.

Her şeyi bir yana bırakalım, bilim ve araştırma ortamı sadece mühendislerin eğitimi için dahi kaçınılmaz bir faktör haline gelmiştir. Kaldı ki, temel bilim ve araştırmanın beslemediği bir teknolojinin gelişemediği, kısırlaştığı ve kendinden bekleneni topluma veremediği de bir gerçektir.

Ülkemizde endüstri ve teknolojinin geleneği çok kısadır. Bilimin geleneği ise, daha yeni oluşum hâlindedir. Onun içindir ki bugün: «Fakir bir millete bilim adamı ne lâzım?» Onun içindir ki «Bilimsel araştırmaya az gelişmiş memleketler niçin yatırım yapsın? Bunu başkaları, bizden çok daha iyi yapmıyor mu?» gibi sorular tartışılabiliyor. Bu soruların tartışılması, belki bugün tabiî ve gereklidir. Fakat bu ilkel soruları artık cevaplandırıp, bunların ötesine geçmemiz zamanı gelmiştir. Önümüzde iki şık var :

— Yarının, her nasılsa çıkacak tek tük Türk Bilim Adamını, aynı soruları tartışmaya devama mahkûm etmek,

— Yahut da, çocukluktan beri gördüğü destek ve teşvikle tabiî zekâları ve kabiliyetleri değerlenen Türk gençlerinin, toplumlarına hizmet eden mutlu ve inançlı insanların gönül rahatlığıyla yarının üniversitelerinde, araştırma merkezlerinde, lâboratuvar ve — evet — fabrikalarında çalışmaları için gerekli ortamı bugünden hazırlamak.

Bu iş bir yılın, beş yılın, on yılın işi değildir. Fakat, yarına inanıyorsak, Türk toplumunu bugünkü zorlukların ötesinde görebiliyorsak, daha dün aziz hatırasını andığımız ve «HAYATTA EN HAKİKÎ MÜRŞİT İLİMDİR, FENDİR; İLİM VE FENNİN DIŞINDA BİR MÜRŞİT ARAMAK GAFLETTİR, CEHALETTİR, DALALETTİR» diyen Büyük Adamın sezisini hakikaten değerlendirebiliyorsak, bu ikinci şıkkı seçmeye mecburuz.

İşte, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu bu davranışı temsil ediyor; yarınımız olacaksa muhakkak muhtaç olduğumuz ortamın yaratılmasına, bilim geleneğinin bu toplumda yerleşmesine çalışıyor. Demokratik düzende elbette ki bu iş bütün toplumun katkısıyla bütün toplumun desteği ile olacaktır. Sanıyorum ki topluluğumuz bu desteği vermekten yanadır.

Millî Eğitimimiz «Milli» Değildir

Hürrem Arman

(Millî Eğitim) adına rağmen, eğitimimizin bu güne kadar temelde (Millî) olamadığı görülmektedir. (Millî) liğin ,programlarda, ilkelerde kitaplarda parlak cümlelerle görünmesi, (Millî Kültür) gibi havada kalmaya mahkûm deyimlerin sık sık kullanılması, uyguladığımız eğitimin milliliğinin sağlanmasına yetmediğini artık kesinlikle bilmemiz gerekir.

Sayıların Anlattığı Gerçek :

Her alanda olduğu gibi, eğitimde de (Millî) lik evvelâ her yönüyle bütün Milleti kapsayan bir düzenin ve uygulamanın iddialı deyimidir. İstatistikler ve uygulamalardan durumumuzu incelediğimiz zaman, yasaların kesinlikle emrettiği eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanmadığını, bu konuda bir plânın ve hatta ciddî ve içten bir düşünüş ve kararın bile bulunmadığı görülmektedir.

Alfebesizlerimizin oranı - İlköğretim çağına girmemiş 7 yaşına kadar çocuklar hariç - % 68 dir. 7 - 14 yaş hesabiyle, iki milyon çocuğumuz ilköğrenimden yoksundur. Ondört bin köyümüzde okul yoktur. Köy ilkokullarından çıkan çocukların ancak % 1'i orta dereceli bir okula kavuşmakta, diğerleri 3 - 5 yıl sonra okuma yazmayı bile unutmaktadır. Ortaöğretim çağı içinde olup ta öğrenime kavuşan çocukların oranı % 15, Lise çağındakilerin % 5, yüksek öğrenime kavuşanların oranı ise % 2 dir.

İkinci beş yıllık plânın verdiği sayılara göre, sektörlerin eğitilmiş insan gücü açıkları korkunçtur. Bu günkü tutumla bu açıkların 1982 yılında mühendislerde 55800, fen memurları ve teknisiyenlerde 189200, tarım ve ormancılarda 22100, sanatkârlarda 1866000 ne yükseleceği plân saptanmıştır.

1960 hesaplarına göre, ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerimizin % 77,2 si, teknik ve beceri vermiyen okullarda, ancak % 22,8 inin teknik öğretim kurumlarında oldukları görülmektedir.

Millî gelirinin % 42 sini tarımdan sağlayan bu ülkede sadece 11 tarım okulu vardır.

Örgün eğitimin (okul eğitimi) bu durumu yanında yaygın eğitimin kapsamı içine giren iş başındaki insan gücü eğitimi hemen hiç olmadığı gibi buna dair bir düşünüş bile yoktur. Tarım sektöründe çalışan 10 milyon, sanayi sektöründe çalışan 2,5 milyon ve diğer sektörlerde ödev almış bulunan 1,5 milyon insanımız, millî ekonomiyi geliştirme ve daha kaliteli iş başarma ve ürün almayı sağlayacak biçimde bir eğitimden tüm yoksundur.

Bu kısa açıklamalar ve sayılar bile, bütün milleti kapsaması gereken bir (Millî) eğitimden ne kadar uzaklarda olduğumuzu anlatmaktadır.

Eğitim Amaçları, Metotları ve Yetiştirdiğimiz İnsan Tipi :

Eğitimin (millî) lik niteliğini belirleyen diğer bir önemli faktör, uyguladığımız eğitimin amaçları, bunu sağlayacak düzeni, metotları ve yetiştirdiğimiz insan tipinin özellikleri konusudur.

Her toplumda, eğitim örgütleri, diğer örgütler gibi, toplum yapısına, toplumun koşullarına, gerçeklere göre milletçe daha mutlu bir yaşayışa kavuşmanın aracıdır. Gerçekten (Millî) olan bir eğitim, toplumun ekonomik - sosyal kalkınma hedeflerine ulaşmada en etkin bir araç olarak plânlanır ve uygulanır. Çeşitli üretim alanlarının, sektörlerin istedikleri, kendi özelliklerine göre, eğitilmiş kaliteli insan gücü ihtiyacını, zorunlu olarak, özellikle örgün eğitim sağlamakla yükümlüdür. Bu ihtiyaçlara ve istenilen kaliteye göre işlemeyen ve insan yetiştirmeyen bir düzenin (Millî) lik niteliğinden söz açabilme olanağı yoktur.

İlkokuldan üniversiteye kadar bu fakir milletin milyarlarını harcayarak yetiştirmeye çalıştığımız beş milyondan fazla çocuğumuz, genciniz yurt gerçeklerinin istediği insan tipini ve gücünü sağlamaktan uzak bir ortam, metot ve düzen içindedir. Üretim alanlarına kaliteli insan yetiştirme amacı bir tarafa, okullarımız sadece tüketiciler yetiştiren, az çalışarak çok almayı bir ülkü halinde yaşatarak, en etkin metotlarla veren, gelenekleşmiş bir uygulama içindedir. Genel kültür adına vermekte olduğumuz bilgiler, sadece hafızaya dayanan, deneysiz, araştırmasız, işliksiz, uygulamasız, yaratıcılıktan uzak, kadavralaşmış, çoğu eskimiş işe yaramayan ölü kitap bilgileridir. Çocuğun, gencin beyni ve bir kaldıraçlar sistemi olan vücut yapısı bir bütün olan varlığı, ailesi, geçimi, istidat ve kabiliyetleri, eğilimleri ne olursa olsun, toplumdaki yaşayan hayat ne isterse istesin, sınıfların, sıra ve ders kitaplarının dar çenderesi içinde, hayatiyetini, yeteneklerini, iş ve üretim gücünü ve isteğini, elimizden geldiği oranda yok etmekle uğraşıyoruz. Okullarımız Türk toplumuna değil, hiç olmuyan ve olmuyacak hayalî bir topluma insan yetiştirir gibidir. Bunun için de bu güne kadar yapılan eğitim yatırımları en verimsiz yatırımlar olmuştur. Türkiye'mizin her alandaki bu günkü durumu bunun en açık bir ispatı ve sonucu olarak ortadadır.

Eğitim düzenimiz, toplumdan zahmetsizce, özellikle hiç bir bedeni güç sarfetmeden sadece alan, hiç bir katkıda bulunmadan, üretmeden, yaratmadan tüketen insan yetiştiren bir ortam ve metot uygulaması içindedir. Bu duruma rağmen, yaşayan hayatın olumlu etkileriyle pek çok gençlerimiz elimizden kurtulabilme kahramanlığını başarabiliyorlar. Bu kadarını da bir mutluluk sayma durumundayız.

Bütün ayrıntılariyle ıspatlanabilecek bu durum karşısında, toplumumuza, üretim alanlarımızın istediği kalitede ve sayıda eğitilmiş insan gücünü yetiştirmekten uzak bir eğitim düzenine (Millî) denebilir mi?

Atatürkçülüğü ağzımızdan düşürmemekteyiz. Oysa, Atatürk, Millî Eğitimin amaç ve metodunu en gerçekçi ve bilimsel bir biçimde şöyle saptamıştı : «Talim ve tedriste usül, malûmatı insan için bir süs, bir vasıtai tahakküm veya medenî bir zevk olmaktan kurtarıp, hayat için kabili istifade bir cihaz haline getirmektir.» Bu direktiften bugün ne kadar uzaklardayız. Bu uzaklaşmada, «İlim ve fenden başka mürşit'ler aramanın «...gafleti, dalâleti ve cehaleti» nin de büyük etkisi olduğu kanısındayız.

Bütün örgün eğitim kurumları içinde, paralı bir azınlığın çocuklarını, sadece kâr amacıyla okutan özel okulların, «İlim ve fenden başka» mürşit'ler yaratma amaciyle kurulan örgütlerin tutumuna (Millî) ve (ilmî) denebilir mi?

Bütün Eğitimimizi Etkileyen Diğer bir Gerçek :

Kısaca verdiğimiz istatistiklerin, yetiştirdiğimiz insan tipinin ve uyguladığımız metotların (Millî) olmuyan karakteri yanında, eğitimimizi (Millî) likten uzaklaştıran diğer bir gerçek te büyük önem taşımaktadır. Bu, tarih boyunca, müstemlekeci devletlerin, her alanda olduğu gibi, eğitimimiz üzerinde de oynadıkları roldür.

Biz, ilk ıslahat hareketlerinden başlayarak bu güne kadar, sürekli olarak, uygar müstemlekeci devletlerin sistemlerini alma ve uygulama kolaylığını bir kurtuluş yolu olarak seçmişiz dir. Tarihsel gelişimimizi, gerçeklerimizi, Toplumumuzun eğitimden beklediklerini inceleme ve bunlara göre, dünyanın deneyler ve araştırmalarla bulduğu eğitbilim verilerinden de faydalanarak, bir eğitim plânlamasına ve uygulamasına giremedik. Köy Enstitüleri hariç, gerçekten (Millî) bir eğitim örgütü ve işleyişi kuramadık. (Köy Enstitüleri sayı ve fırsat - imkân eşitliği ve Türkiye gerçeklerinin istediği üretici ve yaratıcı insan tipini, tabanda kurduğu örgütle sağlayan ve plânlayan, bilimsel, tek eğitim düzeni olmuştur. Köy Enstitüleri evrensel eğitbilim verilerini, metotlarını kullanan, fakat hiç bir devletin yörüngesinde kopya bir uygulamaya girmiyen yüzde yüz Millî ve Atatürk'çü kuruluşlardı.)

Fransız emperyalizminin ehaisinde bulunduğumuz sürece Fransız eğitim sisteminin, Birinci Dünya Savaşı sıralarında Alman, sonra İngiliz, Avusturya ve bir süreden beri de Amerikan eğitim sisteminin etkisi içindeyiz.

Yurt gerçekleri ve ihtiyaçları ne cins bir sistem kuruluşunu isterse istesin, buna bakılmamış, programlar, metotlar, kitaplar kopya edilmiş ve tabiî hiç biri Millet çapında tutmamış, küçük bir azınlığın «süsü» ve «vasıtai tahakkümü» olarak uygulanmakla kalmıştır.

Müstemlekeci devletlerin, az gelişmiş ülkelere her yönden bir şeyler vermelerinin nedeni, bu toplumlardan daha fazlasını almak içindir. Emperyalizmin eğitim yönünden yaptığı etkiler diğer yönlerden daha geç, fakat daha verimli ve sürekli çıkarlar sağlar. Etkisi altında kaldığımız emperyalistlerin eğitim yönünden bize neler kaybettirmiş oldukları gerçek bir inceleme konusudur. Üretici ve yaratıcı güçler yetiştirmekten yoksun bırakılan eğitim düzenimizin sürüp gitmesinde bu dış etkilerin büyük rolünü, bu gün her alanda, açıkça görmekteyiz. Emperyalizm, kendi sömürü alanı içinde saydığı geri kalmış toplumların, uyanmasını, üretici - yaratıcı plânlı bir eğitim düzenine girmesini istemez. Bu toplumların bir ham madde üreticisi ve kendi ürünleri için sürekli bir pazar olarak kalmalarını her çareye başvurarak sağlamaya çalışır. Bunun uzun vadeli yolu, eğitimde üretici yaratıcı güçlerin yetiştirilmesini önlüyecek tedbirleri almaktır. Yurdumuzda bu emperyalist etkiler ve tedbirler, büyük başarı sağlamış ve eğitimimizin gerçek (Millî) bir düzene girmesini, bizim de yardımımızla, önlemiştir. Acı da olsa gerçek budur.

Sonuç :

Millî Eğitimimiz, temelde, bir çıkmaz içindedir. Bazen yüzeye çıkan ve olaylar yaratan aksaklıklar, temeldeki sorunların su yüzüne çıkan görüntüleridir. Temel sorunları göremezlikten gelerek, zaman zaman değiştirilen yönetmelikler, ayrıntılarda alınan kararlar avunmadan ve avutmadan öteye bir anlam taşımayan, gerçekten Millî bir eğitim yönünden sonuç vermiyecek, yarın gene değişmiye mahkûm, oyalama tedbirleridir.

Toplumumuz, üretici - yaratıcı, fırsat ve imkân eşitliğini yüzde yüz sağlayacak, bağımsız, gerçekçi, Millî ve bilimsel, yasaların da emrettiği bir eğitim plânına getiren ve içtenlikle uygulayan bir anlayışın ve eylemin özlemi içindedir. Bunu istemek Milletin ve gerçek yurtseverlerin hakkı, gerçekleştirmek te iktidarların ödevidir.

RAPOR

Kitap Sömürüsü Nedir?

Yurdumuzda Halk Çocukları çoğunlukla okuma olanağına sahip değildirler. Okuma olanağı olanlarda büyük güçlükler ve engellerle karşılaşırlar. İşte kitap sömürüsü Üniversite öğrencilerinin karşılarında en önemli engeldir. Hukuk Fakültesi Fikir kulübü bu olay üzerinde durup konuyu açık seçik göz önüne sermeyi ve öğrenci yararına çözümler getirmeyi görev sayarak, aşağıdaki raporu Hukuk Fakültesi Dekanı Sayın Yaşar Karayalçın'a sunmuştur.

Ders kitapları ve teksirleri Öğrencilerin almak zorunda oldukları araçlardır. Çünki, sınavlarda öğrenci bunlardan sorumludur. Öğretim üyesi kendi dersinden böylelikle öğrenci üzerindeki kitap tekeline gitmektedir.

Öğrenci ders kitaplarını serbestçe seçmek durumunda olmadığından, konan fiyatlar ne olursa olsun ders kitaplarını almak zorundadır. Yani, kitap öğrencinin ekmeğidir.

Kitap sömürüsü öğrencinin bu türlü zorunluluğunu bilerekten kurulmuş bir monopol'den başka birşey değildir.

Yayınlanan kitapların Fikri çalışmanın bir ürünü olduğu bilinmektedir. Emeğin bütün değerleri yaratan biricik güç olduğu da bilinmektedir. Kitapların yazılmasına verilen emeğin tam karşılığı alınmalıdır. Ancak, bizim sözünü ettiğimiz sömürü kitaplara verilen emek+kitabın maliyetinin çok üzerinde bir kazanç sağlanarak, kitap ticaretinin yapılmasından ötürüdür.

İŞTE HESAP MEYDANDA :

Araştırmalarımız şu sonucu vermiştir :

Kitap yazarlarına emeğinin Telif Hakkı yönetmeliğindeki karşılığı da verilmek suretiyle ders kitaplarının bedelleri aşağıdaki fiatları geçemez.

Sayfa	Baskı adedi	Fiyatı
160 (10 forma)	2000	5.60 TL.
160 (»)	3000	4.30 TL.
320 (20 forma)	2000	11.20 TL.
320 (»)	3000	8.60 TL.
640 (40 forma)	2000	22.40 TL.
640 (»)	3000	17.20 TL.

II. ve sonraki baskılar.

Kitapların ikinci ve daha sonraki baskılarında fikri emek harcanmadığı; Emeğin karşılığı, yani Telik Hakkı önceden alındığı için fiyatlar daha da düşecektir. İkinci ve daha sonraki baskılarda fiyatlar aşağıdaki tabloda gösterilenden daha fazla olduğu ölçüde sömürü vardır.

Sayfa (normal ölçü)	Baskı adedi	Fiyatı
160 sayfa	2000	3.40 TL.
160 »	3000	2.70 TL.
320 »	2000	6.80 TL.
320 »	3000	5.40 TL.
640 »	2000	13.60 TL.
640 »	3000	10.80 TL.

Bu fiyatlar Basımevleri ile yapılan görüşmeler sonunda kâğıt (ikinci hamur) Baskı, Dizgi, Mücellit, Kapak masrafları, Yazarın emeği karşılığı Kanuni Telif Hakkı (Üniversite Telif Hakkı Yönetmeliği Resmi Gazete 6.6.1963) de eklenerek bulunmuştur.

TEKSİRLER ÜZERİNE :

Bunlar öğrenciler için çoğaltılan ders notlarıdır. Vergiye uyruk değildirler. Sahifesinin maliyeti 3-4 kuruş arasında olan bu aracın herhangi bir derse özgü 100 sahifelik olanı 3 - 4 TL. olmalıdır. Teksirde kazanç düşünülemez. Ayrıca sonraki baskılarının maliyetlerinin düşmesi de unutulmamalıdır.

GELİN GÖRÜN Kİ...

Elimizdeki herhangi bir kitabın fiyatını yukarıdaki tablolarla karşılaştırınca (Tabloda verdiğimiz fiyatlara Telif Hakkı eklenmiştir.) Kitaplardan elde edilen kazancın aşırılığı açıkca görülebilir. Fakültemiz Rehberinde Ders kitaplarının sahife adetleri ve fiyatları gösterilmiştir.

Örneğin :

Fakülte Reh. sa. 146/62 (özel yayın) 135 S. 15.00 TL. II. bas.

Fakülte Reh. sa 147/63 (özel yayın) 142 S. 15.00 TL. II. bas.

Fakülte Reh. sa. 144/38 (özel yayın) 205 S. 17.50 TL. IV. bas.

Fakülte Reh. sa. 148/76 (özel sayın) 168 s. 20.00 TL. I. bas.

Fakülte Reh. sa. 147/73 — 113 s. 15.00 TL. tek.

Bunların yanında :

Fakülte reh. say. 148/79 (fakülte yayını) 966 s. 37.50 TL. VII. bas.

Fakülte reh. say. 148/80 (fakülte yayını) 1400 s. 42.50 TL. II. bas.

ÇÖZÜM :

Özel olarak bastırılan kitapların fiyatları, Fakülte Telif Hakkı Yönetmeliğinde öngörülen Telif Hakkının Kitabın maliyetine eklenerek baskı adedi toplamına bölünmek suretiyle saptanmalı, Fakültemiz Prof. kurulu bu yönde bir tavsiye kararı almalıdır.

Kitabın haklı fiyatı = Telif Hakkı+Maliyet

Baskı adedi

Bilimsel kitapları öğrencinin almak zorunluluğu olmadığından Fakülteye Telif Hakkı satılarak basılmaktadır. Bunlara verilen emekle ders kitaplarına verilen emek arasında fark yoktur. Kitap yazarları yönetmelikte öngörülen Telif Hakkından fazla kazanç elde etmeye gitmezlerse konu çözümlenecek ve öğrenci ders kitaplarının gerçek değerine kavuşacaktır. Ayrıca şunuda belirtmek gerekir ki, üzerinde ki fiyatan aşağı yani, satıcıya kâr bırakacak şekilde kitapların dışarıda satılmalarıda kitap satış büromuzun ve oradan da komisyon alan yardımlaşma derneginin zararınadır

Bu konu az gelişmiş bir toplum üyesi olan öğrencilerimizin sorunlarından biridir. Var olan Sosyal ve ekonomik düzenle yakından ilişkilidir. Gerçek çözüm düzeninin çalışan halk yararına köklü şekilde değişmesi getirecektir.

Külübümüz konu üzerinde çalışmalarını daha geniş yürütmektedir.

Arkadaşlarımızı uyarır, yardımcı olmalarını dileriz.

Mavzerine Şiir Doldurur

Muzaffer Erdost

AHMET ARİF'İN ŞİİRLERİ ÜSTÜNE

BUGÜNKÜ çağa adapte olan aklımıza göre, feodal çağın çılgın ve büyük gürzü gibi gözüken Diyarbakır Kalesinin yeni zamanlara açılan kapısından, kamyonlar, otobüsler, dolmuş yapan minibüsler ve Amerikan subayı taşıyan taşıtlar geçer. Ama, aynı zamanda, aynı kapılardan yarı-feodal çağın esas unsurlarını yansıtan şalvarlı yaya köylüler, buğday veya karpuz taşıyan öküz arabaları, at arabaları da geçer. Kale, bir kere, bir kenti sadece koruyan büyük duvar olmaktan çıkıp, aynı zamanda, kuşakların iç âleminde efsaneleşen bir kurtarıcı, bir yönetici, bir komutan şekline dönüştükten sonra, kent halkı, kendi varlığını korumak için, onu yani kaleyi yaratan düzene sıkı sıkıya bağlanır. Dış baskınlar, talanlar, onun varlığını aralıksız tehdit ettiği sürece, o, iç dinamizminin, iç değişimin üzerini kalın bir kabukla örer, ve esas varlığını tehdit eden düşmana karşı korunabilmek için kendisini yöneten düzene sıkı sıkıya bağlanır.

Bir iç değişmeye yani diyalektik değişmeye uğrayarak değil de, dış etkilerle mekanik bir değişikliğe zorlandığı zaman; kendi pazarını kendi ürünleriyle değil de, dış ürünlerle doldurup, dış ürünler, pazara hâkim olmaya veya pazarı işgal etmeye başladığı zaman, gerek kent halkı içinde, gerek kent ile köy arasında birbirine zıt eğilimler belirir. Kentin içinde yarı-feodal tip, kendisini korumak isterken; yeni tip, yani burjuva ve yarı-sömürgeci tip, onu her fırsatta ezmek ve yoketmek ister. Yeni tip, kendi asıl savaşını pazarda verir ama, gücünü ve desteğini dışardan alır. Eski tip, kentin diplerine, dar mahallelere doğru çekilir ve orada mevzilenir ama, gücünü ve desteğini aşiret ilişkilerinin hâkim olduğu çetin dağlar arasına saklanmış köylerde bulur. Eski tipin bu direnişi, burjuva - feodalite çatışması olduğu yani gerici bir öze sahip olduğu kadar, yabancı tasallutundan kendisini koruma şekline, bağımsızlık şekline büründüğü için de, sosyalist devrimcinin bile sempatiyle karşılayacağı bir öze ulaşır; yani feodal direnme, kendi üretim ilişkilerini korumakla birlikte, kendi soyunu ve onurunu dış düşmana karşı koruma mücadelesi şekline bürünür. O, bilincine varmadığı pazara saldırmaz, ama kendisini çökerten pazarın arkasındaki yabancıya karşı direnmeye başlar. Yarı-feodal tipin dürüst, mert, yürekli insanı ile pazarın dalavereci, sahtekâr, yüreksiz bezirgânı karşı karşıya geldiği zaman bile yarı-feodal tip için mücadele, pazarı değil, namusu ve onuru kurtarmak şeklinde bürünür. O, mahalle içlerinde, diplerde, eski üretim tarzı içinde kaldıkça, eski tipi; pazara çıkıp bezirgânlaştıkça yeni tipi temsil eder. İkisi arasında şekillenmeye başlayan ve iç dinamizmi yani diyalektik değişmeyi hazırlayacak olan fakat çağdaş sanayiden çok geride bulunan zanaatçılık, kökü dışarda fabrika ürününün yanında geri çekilir, ve filiz halindeyken kurumaya başlar. Bir eli sabanda, bir eli çekiçte olan zanaatçı, bu kuruyuş karşısında, akrabaları ile, yani eski tip ile, güçlü bir ittifak kurar; bu ittifak, bazan mahallî ve bazan genel bir gurur halinde belirerek, yeni düzene ve onun hâkim unsurlarına, kin ile, tiksinti ile baktırır. Ahmed Arif, böyle bir ortamda, kentte ise eski mahalle içlerine, köyde ise çetin dağlar arasına sığınmış yiğit ve dürüst insanın yanında yerini seçer ve o, mavzerini, burjuvazinin zülmüne, hilesine, düzenbazlığına doğru çevirir.

Bu yetmez. Çünkü o, kentinden çıkıp, daha büyük kentlere geldiği zaman, yarı-sömürgeleşmekte olan bir ülkenin merkezinde durduğu zaman, kapitalist - kentleşme ile, burjuvalaşma ile, kompradorlaşma ile, missurileşme ile karşı karşıya geldiği zaman, sırtını kendi kalesine, kendi dağına yaslanmış bir zulüm avcısı, bir Köroğlu gibi, mavzerine şiir doldurur.

Fakat bu farklılaşmanın tam bilincinde midir? O, kapitalist kentin üstüne şiirlerini birer el-bombası gibi savurduğu zaman, mevziini iyi seçmiş midir?

Ahmed Arif'in şiirinde, mahallî temel unsur, ulusal bir kesit sunduğu kadar, aynı zamanda, temelde yarı-feodal unsurları gizler. Onda, insanın sunuluşu, evrensel bir senteze ulaştığı gibi, bu «insan», yiğit ve dürüst insanı, yani burjuvazinin henüz çürütüp yokedemediği yarı-feodal insanın unsurlarını da birlikte taşır. Aşiret üretim ilişkilerini değil, aşiretin törelerini, sömürülen emeği değil, namus ve gururunu, burjuvaziye ve burjuvazinin jandarmasına karşı koruyan saf yarı-feodal tipe, şiirinde coşkun bir sevgiyle yer verir; yani dağda üretim ilişkilerini eleştirmez, burjuvaziye karşı, pek açık olmamakla birlikte, yarı-feodal insanı, üstün birim olarak sunar. Bu arada, şehre indiği zaman, bir ayağı tarlada, bir ayağı maden kuyusunda olan yarı-proleterin, düzen içinde değerini, yerini bulamadığını belirten devrimci eleştirisini de sunar. Fakat, bu unsur ve bazan devrimci teoriye övgü, Ahmed Arif'de sezilir; bazan genişlese bile, aydınlığa çıkmadan kayboluverir.

Ahmed Arif, bağımsızlık gününde (bu aslında artık pazarı kurtarma mücadelesidir), devrimci eylemde, temel unsur olarak, bu bozulmamış, yiğit ve dürüst yarı-feodal tipe, bu anadolu köylüsüne, gururu ve namusu için mücadele edecek güce umutla bağlanır. Anadolu insanı yüreklidir, iyidir, dürüsttür; eşkiya da olsa, mapusa da düşse, yoksul da olsa, en kötü yerde, en kötü bilinen yerde, en umutsuz yerde onun iç dinamizminin, kurtarıcılığının tükenmediğini sonsuz bir güvenle belirtir. Dayandığı temel kurtarıcı unsur, yarı-sömürgeleşmenin henüz tamamen yok edemediği sert ve en dayanıklı kaleler olan köylerde, saf şekilleriyle duran yarı-feodal köylünün potansiyelidir. Çünkü, Ahmed Arif, şiirlerini yazdığı zaman, en azından traktör tarafından **hymen femininus**'u izale edilmemiş olan onun yarı-feodal Anadolusu daha çok böyle idi; veya o, meseleyi böyle koyacak bir çevreden geliyordu. Bu öz, kapitalist kentte, aşkta, mapusanede yer yer dağılmış, azalmışsa da, şiiri, susadıkça, döner-dolaşır, hep çocukluğunun ve gençliğinin kaynağına, Diyarbekir çevresine, bir ceylan gibi su içmeye iner.

UY HAVAR!

Yangınlar, kahpe fakları
Korku çığları
Ve irin selleri, aç yırtıcılar
Suyu zehir bıçaklar ortasından
Bir cana, bir başa kalmışsın vay vay!
Pusatsız, duldasız, üryan
Bir cana bir de başa
Seher vakti leylim - leylim
Cellât nişangâhlar aynasındasın.
Oy sevmişem ben seni...

Üsküdardan bu yan
Lo kimin yurdu!
He canım...
Çiçekdağı kıtlık, kıran,
Gül açmaz, çağla dökmez.
Vurur alnım şakına
Vurur çakmaktaşı kayalarıyla
Küfrünü Medetsiz, Munzur.
Şahmurat Suyu kan akar
Ve ben şairim.
Namus işçisiyim yani
Yürek işçisi.
Korkusuz, pazarlıksız, kül elenmemiş,
Ne salkım bir bakış
Resmin çekeyim,
Ne kınsız bir rüzgâr
Mısrâ dökeyim.
Oy sevmişem ben seni...

Ve sen daha demincek,
Yıllar da geçse demincek,
Bıçkılanmış dal gibi ayrı düştüğüm,
Ömrümün sebebi, ustam, sevgilim,
Yaran derine gitmiş,
Fitil tutmaz, bilirim.
Ama hesap dağlarladır,
Umut, dağlarla,
Düşün, termonükler çağda bir ayağımız,
Ham çarık, kıl çorapta olsa da biri
Düşün, olasılık, atom fiziği
Ve bizi biz eden fermansız sevda,
Atıp bir kıyıya iki zamanı
Yarının çocukları, gülleri için
Herbirinin ayva tüyü, çilleri için,
Koymuş postasını,
Görmüş restini.
He canım,
Sen getir üstünü.

Uy havar!
Muhammed, İsa aşkına,
Yattığın ranza aşkına,
Deeey, dağları un eder Ferhadın gürzü
Benim de boş yanım hançer yalımı
Ve zulamda kan-ter içinde, âsi,
He desem koparacak dizginlerini
Yediveren gül kardeşi bir arzu
Oy sevmişem ben seni...

ANADOLU

Beşikler vermişim Nuh'a
Salıncaklar, hamaklar,
Havva Ana'n dünkü çocuk sayılır,
Anadoluyum ben
Tanıyor musun?

Utanırım,
Utanırım fıkaralıktan,
Ele-güne karşı çıplak.
Üşür fidelerim, harmanım kesat,
Kardeşliğin, çalışmanın, beraberliğin,
Atom güllerinin katmer açtığı
Şairlerin, bilginlerin dünyalarında
Kalmışım bir başıma,
Bir başıma ve uzak,
Biliyor musun?

Binlerce yıl sağılmışım,
Korkunç atlılarıyla yağmalamışlar
Nazlı seher-sabah uykularımı,
Hükümdarlar, saldırganlar, haydutlar
Haraç salmışlar üstüme.
Ne İskender takmışım, ne Sultan Murat,
Göçüp gitmişler gölgesiz.
Selâm etmişim dostuma
Ve dayatmışım,
Görüyor musun?

Nasıl severim, bir bilsen,
Köroğlunu, Karayılanı, Meçhul Askeri,
Sonra Pir Sultanı ve Bedrettini
Sonra kalem yazmaz, bir nice sevda...
Bir bilsen, onlar beni nasıl severdi,
Bir bilsen, Urfa'da kurşun atanı,
Minareden, barikattan, selvi dalından
Ecele nasıl gülerdi,
Bilmeni mutlak isterim,
Duyuyor musun?

Öyle yıkma kendini,
Öyle mahzun, öyle garip...
Nerede olursan ol,
İçerde, dışarda, derste, sırada,
Yürü üstüne-üstüne
Tükür yüzüne celladın,
Fırsatçının, fesatçının, hayının...
Dayan kitap ile, dayan iş ile
Tırnak ile, diş ile,
Umut ile, sevda ile, düş ile
Dayan rüsvay etme beni...
Gör nasıl, yeniden yaratılırım,
Namuslu, genç ellerinle.
Kızlarım, oğullarım var gelecekte
Herbiri vazgeçilmez cihan parçası
Kaç bin yıllık hasretimin koncası,
Gözlerinden,
Gözlerinden öperim,
Bir umudum sende,
Anlıyor musun?

Diyarbakır Kalesinden Notlar ve Adiloş Bebenin Ninnisi

Varamaz elim
Ayvasına, narına can dayanmazken,
Kırar boynumu yürürüm.
Kurdun, kuşun bileceği hal değil,
Sormayın hiç
Laaaaal...
Kara ferman çıkadursun yollara,
Yârin bahçesi târümar,
Kan eder perçem.
Olancası bir tutam can,
Kadasına, belâsına sunduğum,
Ben öleydim loooy
Elim boş,
Ayağım pusu
Bir ben bileceğim oysa
Ne âfat sevdim.
Bir de ağzı var dili yok
Diyarbekir Kalesi...

Açar,
Kan kırmızı yediverenler
Ve kar yağar bir yandan,
Savrulur Karacadağ,
Savrulur Zozan.
Bak, bıyığım buz tuttu
Üşüyorum da
Zemheri de uzadıkça uzadı,
Seni, baharmışın gibi düşünüyorum,
Seni, Diyarbekir gibi,
Nelere, nelere baskın gelmez ki
Seni düşünmenin tadı...
Hamravat suyu dondu,
Diclede dört parmak buz,
Biz kuyudan işliyoruz kaba-kacağa,
Çayı, kardan demliyoruz.

Anam, sır gibi saklar siyatiğini,
«Yel» der, «Baharın geçer»
Bacım, ikicanlı, ağır,
Güzel kızdır, bilirsin,
Ve bir yandan korkar
Ölürüm deyi.
Bir can daha çoğalacağız bu kış,
Bebeğim, neremde saklayım seni?
Hoş gelir,
Safa gelir,
Ahmed Arifin yeğeni...

Doğdun,
Üç gün aç tuttuk
Üç gün meme vermedik sana
Adiloş Bebem,
Hasta düşmeyesin diye,
Töremiz böyle diye,
Saldır şimdi memeye,
Saldır da büyü...

Bunlar,
Engerekler ve çıyanlardır,
Bunlar,
Aşımıza ekmeğimize
Göz koyanlardır,
Tanı bunları,
Tanı da büyü..
Bu, namustur
Künyemize kazılmış,
Bu da sabır
Ağulardan süzülmüş
Sarıl bunlara
Sarıl da büyü....

Devrim tarihimizden iki belge

1967 Türkiyesinde, «Anayasa sosyalizme açıktır - kapalıdır» tartışmaları yapılırken, bundan tam kırksekiz yıl önce sosyalistler, Türkiye işçi sınıfının var olduğunu ispatlıyor ve bununla da kalmıyarak işçi sınıfı temsilcilerinin Meclise girmesini istiyorlardı. Aşağıda sunduğumuz iki belge, Türk sosyalizminin bir «yeni moda» olmadığını anlamak istemiyenlere herhalde bir cevaptır.

1

23 Ekim 1919 da AKŞAM Gazetesinin Bir Yayını

SOSYALİSTLERİMİZ

Geçen günkü nüshamızda, intihabat münasebetile ileri sürülen sosyalist mebus namzetlerinden bahsetmiştik. Fikrimizce bu gibi ceryanların evvelâ halk içinde kök salarak oradan meclisi milliye vekiller gönderebileceğini ve sosyalizm mesleğinin hükümet sandalyasından millete doğru neşredilemiyeceğini söylemiştik.

Bu münasebetle sosyalist gençlerimizden atideki varakayı aldık. Bu gibi münakaşaları faidesiz bulmadığımız için bu varakayı aynen derc ediyoruz.

«Gazetenizin 18 teşrin evel tarihli nüshasında (Kurtuluş) sosyalist mecmuası muharrirleri hakkında yazılmış bir kaç satır var.

(İntihaba) gönderilen bazı listelerde sosyalizmi kabul ve terviç edenler tarafından (Kurtuluş) muharrirlerinin Türkiye Millet Meclis'ine mebus namzedi olarak gösterilmiş olmalarını Akşam muharriri bir türlü aklına sığdıramıyor. Ve kendi (Burjuva) zihniyetile bir temenni halinde olan bu sosyalist hareketi çok görüyor.

İntihaba iştirakin bütün medeni milletlerde halkın en mühim işi olduğunu ve intihap zamanlarında ne canlı faaliyetler gösterildiğini acaba Akşamın burjuva düşünceli muharriri unuttu mu?

İntihap işlerine sosyalistlerin ve bütün diğer siyasi partiler gibi (Türkiye işçi ve çiftçi sosyalist partisinin) girmesi niçin doğru bir şey olmasın? Kurtuluş sosyalist mecmuasının muharrirleri Türkiye Millet Meclis'ine namzet olarak gösterilmesinler mi, ve niçin? Acaba Akşam muharriri millet meclisine kimleri lâyık görüyor?

Asrın en güzel, en muzaffer ve hakikate en muvafık prensibi olan sosyalizmin taraftar ve müdafileri (Proletarya) bütün siyasî müesseselerde, belediye ve millet meclisi intihaplarında daima sosyalizmin galebesini isterler. Sosyalizm yalnız kitap ve mecmualarda, gazetelerde satırlar arasında kalan bir hareket değildir. Sosyalizm daima İndividüalizm ve kapitalizm ile cidaldedir.

Bundan mağda sosyalizm burjuvanın uydurduğu gibi (Halka doğru) gitmek değildir. Belki, halkın proletaryanın kendi hayat ve vaziyet ve münasebetlerinden doğan en kuvvetli, en samimi bir harekettir.

(Türkiye işçi ve çiftçi sosyalist partisine) mensup olan (Kurtuluş) mecmuası muharrirleri Türkiye'deki her samimi ve temiz sosyalist harekete şiddetle taraftardırlar.

Ve Türkiye'nin okumuş, yetişmiş bir çok gençleri gibi kendileri de nihayet (Proleterya)dırlar. Onlar Türkiye'de sosyalizmin başladığına ve bu mesleğin Türkiye'ye en yarar ve yakışır olduğuna kanidirler.

Bu günkü intihap kanununun fenalığı, reyiâmusulü yerine iki dereceli intihap usulünün mevcudiyeti, ekalliyet partilerinin daima mebussuz kalmasını intaç eden şimdiki adî ekseriyeti ara tarzının muhafazasile en muvafık olan nisbî intihap usulünün kabul edilmemiş olması gibi maniler yüzünden bütün Türkiye halkı ve bilhassa Türkiye'nin en büyük işçi şehri olan İstanbul ahalisi belediye ve mebusan intihaplarında hakiki arzularını izhar edemiyeceklerdir.

Ve gelecek millet meclisinde bir kaç sosyalist mebusun bulunabilmesi şeraiti hazıra altında ancak tesadüf mahsulü olacaktır. Ve belki Türkiye Millet Meclis'inde hiç sosyalist mebus bulunmayacaktır.

O zaman bütün burjuva şahsiyetlerle beraber Akşam daha çok İLÂN sürur etsin. Fakat, ancak şu unutulmasınki Türkiye işçi ve çiftçileri, Türkiye proletaryası bütün cihanda olduğu gibi sosyalizmi her halde Akşam muharririnden daha iyi ve çok duymuşlar, anlamışlar ve sevmişlerdir. Ve iman ederlerki sosyalizm Türkiye'de muzaffer olacaktır.»

Kurtuluş Sosyalist Mecmuası Muharrirlerinden
Mehmet VEHBİ

Akşamın Mektubun altındaki cevabı :

AKŞAM - Evele yeni sosyalistlerimize şunu söyliyelimki, bizde ne sermaye etrafına toplanmış bir burjuvazi ve kapitalist sınıfı var. Ne de fabrikalarına, atelyelerine teraküm etmiş bir (Proletarya) yani amele sınıfı...

Bu ikisi de sınıf haline girecek bir vaziyette değildir.

Saniyen : Sosyalizm meslekleri avrupanın vaziyeti içtimaiyesinden, ihtiyaçlarından doğmuştur. Bir fikir olarak ortaya atılmış ve sonra halk tarafından kabul edilmiş değildir.

Salisen : Bir içtimai sahada yapılması lâzım gelen islahat ve bilhassa çiftçilerin islahı hali için sosyalizm içtihatlarına ihtiyaç yoktur.

Rabian : Sosyalizm, avrupada türlü türlü şekillere girmiş, bir çok şubelere ayrılmıştır. Muhtelif kanaatleri temsil eder, sadece (Sosyalizm) pek müphem bir kelimedir. Binaenaleyh ancak taklide hamledilebilir. Bu yeni fırka namzedi hangi nevi sosyalizmin taraftarıdır?

Hamisen : Sosyalistlerimiz evvelâ mecmua, gazete ve kitap üzerinde çalışmaya müsbet ve muayyen, sarih bir ekseriyete kabul ettirdikten sonra onların vekillerini mebusan meclisine göndermeye mecburdurlar.

2

Akşam gazetesinin 27 Ekim 1919 da İkinci bir Yayını :

Sosyalistlerimiz Neşriyatımıza cevap veriyorlar

Sosyalistlerimize dair yazdığı bir fıkra üzerine sosyalist mecmuası muharrirlerinden Vehbi beyin varit olan cevabını neşretmiş ve kendi mütalâatımızı ilâve etmiştik.

Bu sosyalistimiz bu gün bize ikinci bir mektup daha gönderiyor ki şudur :

«Evvelâ; Türkiye'de Kapitalist (Burjuva) sınıfı ile ona karşı büyük bir (Proleter) sınıfı vardır. Bu tabirlerin ilmî manâ ve ifadelerini tamamile bilseydiniz, bu mevcudiyeti inkârda o kadar acele etmezdiniz. Proletarya demek en dar manasile sayiini, çalışma kuvvetini sermayedarlara ücret mukabilinde satanların sınıfı demektir. Taşraya bakalım. Toprak sahibi olmıyan köylülerimiz yarıcılar, ortakcılar, reçberler yani (Ziraat amelesi) Proletaryadandırlar. Bunları büyük miktarda Adana havalisinde pamuk amelesi, Aydın vilâyetinde üzüm ve incir amelesi, kareside zeytin amelesi halinde toplu ve mütekâsif görürüz. Sonra Anadolu ve Rumeli'deki çiftliklerde ücretle çalışan köylerde buraya dahildir.

Bunlar (Proletaryayı) ve bunlara karşı ashabı arazi çiftlikçiler (Burjuvaji) yi vücuda getirirler. Bundan mağda kömür, maden ameleleri, orman müteahhüitlerinin katiyatta çalıştırdıkları amele, yol inşaatında çalışan amele, Şömendöfer ameleleri, ipek fabrikaları amelesi ve büyük şehirlerde bir çok fabrikalar amelesi yani (Sanayi amelesi) Türkiye proletaryasına dahildirler ile beraber ikiyüz elli bini mütecaviz (Proletar) vardır.

Dün Şehzade başında Ferah tiyatro binasında toplanan amele ve işçi kongresinde bütün İstanbul fabrikaları ve darülmesaileri namına gelen iki bin mürahhas İstanbul proletaryasını temsil etmişlerdi.

Proletarya kelimesinin manasını biraz daha genişletelim. O zaman bu sınıfın Türkiye'deki vüs'atını takdir edersiniz. Daima sermayedar zengin eşraf tarafından ezilen küçük çiftçiler, bütün gazeteciler, muharrirler, müellifler, muallimler, dava vekilleri, tabibler, şirketlerde ve mağazalarda çalışan müstahdemin ve nihayet küçük ve orta bütün hükümet memurları (Proletarya) sınıfına girerler. Ve hattâ bizzat sermayedar değillerse Akşamın muharrirleri bile Proletaryadandırlar. Yazık onlaraki mensup oldukları içtimai sınıfı bilmezler ve ona muhalefet ederler.

Saniyen : Sosyalizm (Proletarya) Sınıfının ihtiyacat ve vaziyeti hayatiyesinden doğmuştur.

(İlmî sosyalizmin vazıları bunu idrak etmişler ve sosyalizmi müsbet ve ilmî bir surette tesis etmişlerdir. (Kurtuluş) mecmuası makalelerinde sosyalizmin ilmî nazariye ve tatbikatının izahına çalışıyor, ve Türkiye'nin münevver proletaryası adedi yüzbinleri geçen kendi sınıflarına mensup olanların menafiini dava ediyorlar.

Salisen : Mademki ortada bu büyük (Proletarya) sınıfı vardır. Türkiye'de yapılacak her türlü islahat ve vazolunacak her türlü kanunlar bu büyük sınıfın metalibi siyasiyle ve iktisadiyesini tatmin etmelidir. Sosyalizm cihanın iktisadiyat ve idare sistemlerini temelinden değiştiren bir prensiptir. Türkiye'nin dönüm devrinde yeni Türkiye iktisadiyat ve idare sistemini kurarken (sosyalizmin) de Türkiye için söylenecek çok sözü vardır. Bütün Türkiye proletaryasının yani çiftçi, köylü, işçi, amele, erbabı mesai, bütün Türkiye'nin çalışan ve soyulan halkının Türkiye'nin yeni hayatı tanzim edilirken söz hakkı, iş hakkı vardır.

Gelecek mebuslar bu sınıfı temsil etmezler de burjuvanın adetleri pek az olan soyucu sermayedar sınıfın menfaatini müdafaa ederlerse (Yeni Türkiye) hiç bir zaman vücuda getirilemez.

Rabian : (Sosyalizm) müphem bir kelime değildir. Dar, geniş, mifrit, mutedil, ne olursa olsun bu tabir pek açık bir manâ ifade ediyor. O da kapitalizmin yıkılması, sayiin hakimiyeti, ve cemiyette proletarya sınıfının en büyük hakka sahip olması.

Türkiye'de muhtelif sosyalist partileri müştereken bu gayeyi istihdaf ederler.

(Türkiye işçi ve çiftçi sosyalist partisi) bu gayenin en samimi, en kavi taraftarıdır.

Hamisen : Sosyalizm bir felsefeye istinat eylemek, ve bir hareketi ilmiye olmak itibarile elbette, mecmua, gazete ve kitap mevzuudur. Fakat (Proletarya) nın sarih ve maddi bir davası olmak noktasından sosyalizm daha çok işçi ve çiftçi hareketlerile kendisini gösterir, Amelenin dünki tarihi ve muazzam ictimaı bu hareketin en parlak misalidir. Ve bu hareket göstermiştirki Türkiye'de de söz sahibi, hak sahibi büyük bir (Proletarya) sınıfı vardır.

Yeni millet meclisinde bu sınıf elbette sosyalist mebuslar ister.

Bu gün olmazsa yarın, yarın olmazsa öbür gün fakat her halde sosyalizm muzaffer olacaktır.

Bu mektubun hemen altında Akşam gazetesinin yazısı da şöyle :

AKŞAM : On milyon insanın, büyük vatan tehlikelerini atlatmak için birleştiği bu sırada zeytin amelesile, incir amelesi namına (ki onların bir iddiaları olduğu muhakkak değildir.) ayrılık husule getirmeyi ve on milyon içinde bir iki resmi fabrika amelesi namına şu zamanda hareketler vücuda getirmeyi doğru bulmuyoruz. Türkiyede tazzuv etmiş, vaziyet ve şeraiti hayatiyesini şuurlu bir program dahilinde talep eden bir (proletarya) olmadığı halde, biz sosyalizm ümdelerinin galebesinden eminiz, Binaenaleyh, iktisadi, zirai, içtimai, teşkilât ve müessisatı yeni baştan yapılacak olan Türkiye'de elbet bu ümdelerin de nazarı dikkate alınmasına, mesai erbabının sermaye elinde esir kalmamasına, bu iki dereceli intihap yerine hakimiyeti milliyeyi bihakkın tesis edecek bir intihabı âm usulünün ittihazına, müessesatı iktisadiyede eski rekabet ve serbestii tam usulünün cari olmamasına bilakis devletin nazım ve murakip vazifesini görmesine, muaveneti umumiye ve basireti içtimaiye teşkilâtı yapılarak sakat, alil, ihtiyar, çocuk, kadın amelenin, hamisiz kadın ve çocukların, işsiz kalan adamların cemiyet tarafından himaye edilmesine, erbabı sayiin sermaye elinde esir ve vasıtai intifa olmamasına ilahere taraftarız. Fakat bunları bu gün artık devlet teşkilâtından ve herhangi bir hükümetin programından bu devrin tabii ve mantıki bir programı olarak daima talep edeceğiz.

Ancak bu gün bunları yaptırmak için (Sosyalist fırkası) namile bir fırkanın meclisi mebusana gitmesini mümkün görmüyoruz.

Çünkü memlekette bu islahatı düşünen ve isteyen münevverler var. Fakat bunları talep eden şuurlu, kesif bir amele sınıfı yokki, onun intihap edeceği mebuslar olsun.

BİR OKURUMUZDAN MEKTUP

Muhterem efendim, 4 ARALIK 1967

Bundan 21 sene evvel, Anadolu'nun susuz, okulsuz ve yolsuz bir köyünde doğmuşum, yarık ilâcı kâra sakızla, ayağı kaplı bir annem daha dün çarıktan soğuk kuyu lâstiğe terfi etmiş babam tarafından bin bir güçlükle yetiştirildim. Verimsiz kıraç tarlalarda, dağlarda koyun peşinde ve daha bir çok yerlerde düşünürdüm. İstanbul nasıl bir köy, Ankara nasıl bir köy, insanları nasıl, onlarda bizim gibi çavdar ekmeğini sulayıp soğanla yiyen insanlar mı? diye. Eh bugün obüyük köy dediğim İstanbul'a geldim. Hem gezdim hem düşündüm. İki köy arasındaki yaşantıyı karşılaştırdım arabaları elbiseleri, viskileri, Amerikan sigaralarını ve eğlencesi için yukardaki bahsedilen ana ve babanın 12 ayda bir kazancını 1 saatta veren insanları gördüm. Haliyle bunlar beni hiç memnun etmedi fakat memnun eden tek üç harf buldum. SOL. Evet Sol kelimesi duyduğum zaman aklıma kurumuş çavdar ekmeği, yılanlı derede korkuyla hayvan otlatan ayağı yalın yüzü yanık, dudağı yarık kardeşlerimin ufuklarında belirti olduğunu sanıyorum. Bu arada kafamı kaplayan ikinci bir duman üç harfe kavuşmama mani oluyor. O da ailemden miras kalan maddi imkânsızlık. İstanbul'da sade resim aşkı için bulunuyorum ne yazıkki karın tokluğuna ve bir sigara parasına. her zamanki okuduğum cumhuriyet gazetesine bakarken Türk Solu diye bir parıltıya gözüm ilişti ve yarını sabırsızlıkla bekledim.

Sabahleyin 25 kuruşu çıkarttım Türk Solu verir misin dediğimde Türk SoLU yerine 100 kuruş cevabı geldi ve oradan hızla ayrılıp akşama 100 kuruş bulup nihayet kavuşup şu anda 3 üncü sayısını da bitirmiş oluyorum.

Evet muhterem ağabey beni SOL yayınlarına kavuşturabilecek imkânlarınız varsa aşağıdaki adresime kitap gönderirseniz ben memnun olurum. Nedeni de zifiri karanlık içinde ışık bekleyen kardeşlerime de göndermek ayrıca benim ciddi vazifemdir. Sizlere ve gerçekçi ÜÇ HARFE sonsuz başarılar.

H. Özdemir
(İşçi)

Okurlarımızın Dikkatine

Gazetemize ait Posta kutusu aracılığıyla yapılan haberleşmelerde bazı aksaklıklar görüldüğünden, Posta kutumuzu bundan böyle kullanmamaya karar vermiş bulunuyoruz. Gazetemizle haberleşen okurlarımızın mektuplarını aşağıda verdiğimiz İdarehane adresine göndermelerini rica ederiz.

TÜRK SOLU : Meşrutiyet Cad. Altın Han 17, Yenişehir - Ankara

TÜRK SOLU • Haftalık Gazete • Sahibi Şerif Tekben • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Vahap Erdoğdu • Teknik Yönetmen Ahmet Say • İdare Yeri : Meşrutiyet Cad. Altın Han 17, Yenişehir, Ankara • İstanbul temsilciliği - Tel : 55 17 75.

Dizgi ve Baskı : Güzel İstanbul Matbaası, İstanbul Dağıtımı : Fuat Büte, Tel : 27 89 49 • Ankara Dağıtımı : Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi • Ege Bölgesi Dağıtımı: Orhan Özşişman • Yıllık Abonesi 20 TL • Yayın İlânları yüzde 50 indirimlidir.